Any XXVII AGOST 1930 Núm. 320

Revista Musical Catalana

Butlletí mensual de l'Orfeó Català

L'obra dels Orfeons de Catalunya

a propòsit del Festival celebrat a l'Estadi de l'Exposició

Després de la maltempsada de la Dictadura, en la qual els orfeons de la nostra terra patiren com tot el que era expressió de forta catalanitat, ara, en afluixar-se la tirania, tota veu s'ha redreçat més potenta que abans, amb un nou delit i amb una forta vigoria. En aquells temps tristos no podíem cantar la cançó massa explícita del nostre amor a Catalunya. Hi hagueren orfeons que foren suprimits per la voluntat omnímoda, altres tancats per llarg temps, altres sofriren imposicions irritants; tots no gosaven moure's gaire per no cridar l'atenció dels gossos de presa que estaven sempre a l'aguait dels atrevits. Les nostres senyeres estaven desades per a no sortir acondicionades per la voluntat dels que manaven.

Llavors es podia ésser català només de certa manera; això de l'amor a la terra havia d'anar amb compta-gotes. El cant, que és expansió amorosa, el nostre cant dels orfeons que és fill d'aquest amor a tota cosa nostra, a tot el patrimoni del nostre esperit, aquest cant era sospitós de malfactor i de rebel a l'eixorca unitat venerada. Uns orfeons foren assassinats, altres moriren per consumpció, tots portaren una vida raquítica, però, gràcies a Déu, l'esperit que té vida immortal ha restat sencer i més potent que mai.

La prova la tenim en el gran Festival a l'Estadi de l'Exposició, el Festival que tancà amb forta catalanitat el magne certamen. Cinc mil sis cents cantaires es reuniren vinguts de tot Catalunya, del mar, de la muntanya, de les valls i de les fondalades, de la parla fosca de l'orient de la nostra terra, de la parla oberta de la regió lleidatana, del Camp de Tarragona, dels Pireneus, tots s'uniren en uns mateixos cants de virior, cants de melangia, cançons de dansa, cançons d'amor, cançons de Pàtria! Tots entonaren amb un mateix ritme, amb una sola harmonia, amb tota una plena germanor.

El cant és la flor de l'esperit, és la resplendor de l'ànima, i no hi ha grana sense flor ni llum sense resplendor. Un poble sense cant és un poble mort. El nostre cant és la senyera flamejant del poble català, la prova evident de la nostra existència com a poble, l'expressió directa i vibrant de l'ànima catalana. Oh, quin goig per a nosaltres, els obrers d'aquesta dolça feina! quina alegria en constatar que, malgrat les persecucions i els maltractes, ens hem trobat tots units amb un cant més fort que abans, més educat, més disciplinat que mai!

I encara no hi érem pas tots! Que molts no tingueren temps de refer-se, després del mal temps passat i no pogueren preparar-se degudament per als cants convinguts. Però, ara, tots són posats novament a l'estudi, amb braó i afició enardida, per tal que en qualsevol altra ocasió que es presenti, la manifestació del cant de Catalunya sigui completa, sense mancar-hi ni una petita regió ni una sola representació d'un lloc de la terra nostra.

Feu-vos ben bé càrrec, catalans, del que significa l'obra dels orfeons. Sobretot els que domineu per vostra situació social, cultural o artística; tots els que influïu en les decisions governamentals i en l'opinió de la gent. No és una quimera, ni una joguina això del cant choral, ni un passatemps efímer, que és expansió i educació d'un poble. I el nostre poble el necessita més que cap altre i ara més que mai aquest plaer educatiu de la cantúria racial. El necessita per a refrenar el vici de la discòrdia que massa palès el tenim entre nosaltres; per a educar elegantment el nostre individualisme ferotge. El necessitem ara per a posar fre a la disbauxa dels sentits que atropelladament fa malbé el món modern i escorxa la virior de la gent jove, i li mata l'ideal i el bestialitza. I Catalunya, que està en l'hora de redreçar-se i d'enfortir-se per arrapar-se dignament a l'esdevenidor, necessita una joventut ben lliure de baixes passions i ben alta d'ideals.

Els nostres orfeons estan al mig del camp social de Catalunya. Vull dir que llur obra arrela per sota en la vida més elemental del poble, més popular, i, per altra part, s'enfila i atrapa les cimes de la cultura transcendent de les altes capes intellectuals. Per això aquesta obra és desorientadora per segons qui, i els que no l'estimen gaire, no saben pas per on atacar-la. Certa part dels nostres obrers no es decideixen a entrar-hi per creure-la o considerar-la massa sàvia o massa distingida; al costat oposat els cultes refinats o els sociablement polits, a estones la veuen baixa de tendències, poc subtil, quasi vulgar. Ni uns ni altres no capeixen la nostra amplitud ni la nostra transcendència; uns són fanàtics de la democràcia barroera i els altres de l'aristocràcia pedant; els uns no entenen la polifonia subtil i els altres tenen escrúpol de rebaixar-se amb la melodia elemental i racial del poble; uns tenen por del que en diuen ciència i els altres del que anomenen anècdota o puerilitat.

Mes nosaltres a la nostra, que tenim els ulls despreocupats i tot ho copsem mentre vingui del cor i de la raça, de l'art noble i digne, sia dels segles

passats o sia dels temps moderns, mentre hi campi la sinceritat i puguem clavar-hi les nostres mossades fent-ho tot nostre i racial. Per això cantem des de la humil cançó del poble, on germina tota la virtut pairal, fins a la transcendència polifònica dels clàssics sublims .Per aquesta raó la finalitat de la nostra obra és completa i transcendent. No som pas a dalt de tot encara, però a mig camí de la pujada el cim és obirador i magnificent.

El gran Festival de l'Exposició és una monjoia gloriosa per a nosaltres, perquè ha demostrat la nostra forta vitalitat, el nostre progrés malgrat els obstacles d'una època funesta ,i el nostre anhel d'una perfecció creixent .

Potser d'aquestes meves paraules algú en dirà orgull i pretensió desmesurada .Tant se val! Jo i tots els que havem posat el delit i la vida en aquesta obra sabem que si això és orgull és noble orgull, que el cap no ens roda, que verament ens creiem uns escolans de l'art de la nostra terra ,i creiem i sabem que si els fruits són saborosos ho devem a l'esperit honest que ens anima, a la nostra fe i a la poca o molta abnegació que Déu ha posat al nostre cor.

No és veritat ,mestres germans dels orfeons de Catalunya? Tots som uns en un mateix ideal. Tots treballem amb humilitat, però enardits per la cançó de l'ànima de la nostra terra.

Tots amb l'estol dels nostres cantaires formem l'avançada de l'esperit català que canta la renaixença de la Pàtria.

LLUÍS MILLET

El magne Festival d'Orfeons de Catalunya a l'Estadi de l'Exposició

Només aquells qui tingueren la sort d'assistir al *Festival* aquest, que tingué lloc a l'Estadi de l'Exposició el diumenge, dia 13 de juliol d'enguany, a la tarda, poden tenir una idea exacta de la seva magnitud i de la seva importància i podran donar raó, per anys que passin, de la imponent desfilada dels cantaires catalans amb les seves flamejants i simbòliques senyeres i de la forta emoció que produïren aquelles *sis mil veus,* arborades per un mateix ideal, fonent-se i acoblant-se majestuoses, fidels i dòcils al més petit gest i a la més lleugera indicació del mestre Lluís Millet, apòstol de la cançó nostrada i encarnació viva del nostre actual renaixement choral, i ressonant potents i ardides, sota la volta blava i lliure del cel, amb una plenitud i una força no conegudes encara entre nosaltres i, cosa més admirable encara, amb una perfecció d'estil, amb una qualitat de so i amb una unitat d'interpretació que deixà a tothom verament corprès i transportat. Hom ho contemplava i ho sentia i hom creia somniar-ho. Tan bella i captivadora era aquella imponderable realitat!

Jo no sé que s'hagi celebrat a l'*Exposició de Barcelona* una altra festa com aquesta, tan senzilla en la seva mateixa grandiositat; tan neta de tota faramalla inoportuna; tan popular, en el sentit de trobar-se en ella vius i latents els mateixos batecs deslliuradors del poble; tan amarada dels més autèntics sentiments racials; d'una tan bella i tan alta i tan pura espiritualitat; tan clarament reveladora de la noblesa d'ànima i de les sublims i abnegades aspiracions del cor de la nostra gent senzilla i encara no malmesa, gràcies a Déu, pels egoismes i frivolitats i tota mena de passions desordenades que de dia en dia, diríem, van corcant i enverinant l'esperit del nostre poble.

Fou un espectacle ben encoratjador i ben aconhortador. Un espectacle d'aquells que només pot oferir-los un gran poble. Un gran poble que és gran perquè sap estimar i venerar i perpetuar les seves virtuts ancestrals. Un gran poble que, malgrat tot, conserva dins la seva ànima quelcom de molt sa i de molt fort i autèntic que res no podrà mai degradar ni envilir. Un gran poble qui té fe en els seus destins i per això sap unir-se i cantar i sap infondre amor i esperança tot cantant. Un gran poble que encara sap ésser, en el culte fervent i constant dels seus més nobles ideals, abnegat sempre i heroic moltes vegades.

Quin goig no feia tota aquella joventut cantant, en la calma benaurada d'aquella tarda estival!... La frescor, l'excelsitud i la volada meravellosa d'aquelles nombroses veus, tan bellament vibrants i alades, com portaven a tots els cors

una esgarrifança de goig i d'entusiasme mai tan plenament sentida!... La visió del mestre Millet dominant amb ferma voluntat i braç enèrgic tot aquell exèrcit de cantaires i l'ordre magnífic de la festa, que es descabdellà tota ella, del començ a la fi, de la manera més natural i aparentment senzilla d'aquest món, digueu-me si no constituïren per al nostre poble un exemple sens preu i una lliçó altíssima i de la major transcendència!...

En el cim mateix de la nostra Exposició, d'aquella Exposició de Barcelona de la qual sistemàticament tot intent de manifestació del nostre esperit racial havia estat sempre ofegat i bandejat, heus aquí que ressonaven ara, triomfants i reveladores, just en el moment de cloure's, agermanades i enardides, joves i fortes com mai, despertes i abrandades per l'alegria santa del recobrar-se de cara al poble en festa, les veus dels nostres cantaires esgranant, d'una a una, les cançons meravelloses de la nostra terra i proclamant a tots els aires la bondat i la justícia dels nostres sagrats ideals.

Festa benaurada, bella i magna en la teva esplendorosa realitat; més bella i magna encara en la teva significació, en la teva eficàcia i en les teves esplèndides promeses!

Si no pel públic que acudí a l'Estadi, pels orfeonistes de Catalunya podem dir que la festa ja començà al matí.

A tres quarts de deu començaren d'arribar, al grandiós saló d'actes del Palau Nacional, on tingué lloc l'assaig general del programa de la tarda, els primers orfeonistes i durant més d'una hora era com una riuada que afluïa abundosa de tots els indrets de la nostra terra, aquella arribada de cantaires tots vestits de les festes, amb les cares rialleres i amb els ulls encuriosits, plens de joia i ansiosos de trobar-se aplegats i de fer coneixença els uns amb els altres.

Per cordes, aviat es collocaren tots en els llocs que els foren indicats. Les cobles damunt l'estrada a mà esquerra. Els acompanyants ocuparen les llotges i graderies del primer pis. A les onze el mestre Millet, entre grans aplaudiments pujà a la seva tribuna per a dirigir aquella massa imponent de cantaires que emplenava completament tota la planta baixa del gran saló i, en mig d'una gran expectació i d'un silenci imponent, començà l'assaig. *El cant de la senyera,* cantat amb fibra i valentia, produí de seguida un efecte magnífic i una molt forta indescriptible emoció. Aviat els cantaires s'identificaren amb el mestre i una sola voluntat els uní i un mateix anhel els animà i se'ls emportà. L'assaig es descabdellà normalment amb creixent entusiasme. Els cantaires hi posaren tota la seva atenció i tot el seu amor. Les dificultats es resolgueren fàcilment i tothom adquirí una plena confiança de què l'èxit artístic del concert de la tarda restava plenament assegurat.

El Sr. Joaquim Cabot, president de l'Orfeó Català, després de l'assaig, dirigí una càlida salutació als cantaires i els encoratjà per tal que aquell dia l'obra dels Orfeons de Catalunya, amb l'esforç de tots aquells qui la constituïen, assolís el triomf que mereixia. Acte seguit, una noia de cada Orfeó, en representa-

ció de les respectives seccions de noies, anà a firmar el pergamí d'homenatge a la Sra. Wehrle i els mestres de tots els Orfeons, junt amb el mestre Millet, s'acoblaren per a fer una fotografia en record d'aquella tan excepcional diada.

I era ja l'hora del dinar. Els orfeonistes de la ciutat i els seus voltants anaren a les seves respectives cases. Els orfeonistes forans restaren a l'Exposició on els foren servides unes bosses amb un dinar fred.

Es de doldre haver de consignar aquí l'única nota desagradable de la diada. Malgrat les precaucions i la bona voluntat de les cases que prepararen els *quatre mil* dinars, a causa del canvi de temps i de la xafogor d'aquell matí, es malmeté alguna de les viandes que anaven dins les bosses. Cal consignar aquí que la majoria dels orfeonistes, amb una correcció exquisida que els honorà, es feren càrrec d'aquest contratemps involuntari i, aprofitant tot allò que era aprofitable, s'arranjaren com pogueren i no deixaren sentir la menor protesta. Es de doldre que una ínfima minoria, obrant amb massa precipitació i violència, desentonés d'aquesta correcció i d'aquesta bona educació que ha d'ésser sempre la característica dels nostres bons i exemplars orfeonistes.

Sabem que a darrera hora les cases encarregades del dinar han fet una important bonificació que els organitzadors del Festival han tramès íntegrament, per parts proporcionals, a tots els Orfeons forans i el petit incident és gairebé a hores d'ara un motiu de satisfacció per a tots.

A quarts de cinc de la tarda començaren a aplegar-se tots els Orfeons dins el Palau Meridional, cadascun al voltant del guió que ja trobava preparat i amb la seva respectiva senyera. L'animació dins aquell grandiós Palau era extraordinària i tothom es disposava alegrement per a la festa que ja s'apropava. En poca estona tothom estigué organitzat i cada Orfeó pogué reunir fàcilment els seus cantaires.

A tres quarts de cinc eixí el primer Orfeó i, seguit de tots els restants, es dirigí a l'Estadi.

A les cinc en punt — precedits per la bandera de la Ciutat, a la qual donava escorta la guàrdia municipal muntada, i de la històrica senyera de "Lo Rat Penat" de València, que acompanyaven la Junta i socis d'aquesta meritíssima entitat, els quals volgueren així amb la seva presència mostrar l'admiració i l'estimació que senten per l'obra choral de la nostra terra — entraren els Orfeons a l'Estadi.

El públic, nombrosíssim, que allà es trobava aplegat, acollí amb xardorosos aplaudiments l'aparició de les banderes i dels primers orfeonistes i els aplaudiments i les ovacions s'anaren repetint i anaren ressonant per tots els indrets de l'immens Estadi al pas dels guions i de cadascuna de les senyeres acompanyant els respectius Orfeons.

La desfilada es féu per ordre de rigorosa antiguitat de fundació començant pels més jovençans. Heus aquí com fou aquest ordre:

Orfeó Capsanenc, de Capsanes; Orfeó "El Roser", de Barcelona; Orfeó Gelidenc, de Gelida; Orfeó Castellarenc, de Castellar del Vallès; Orfeó Masnoví, del Masnou; Orfeó Avenç, d'Esplugues del Llobregat; Orfeó "La Lira", de Tremp; Orfeó "Schola Cantorum", de Gràcia; Orfeó Borgenc, de Borges Blanques; Orfeó Montsià, d'Ulldecona; Orfeó "Cants de Pàtria", de Girona; Orfeó Esbart Cantaire, de La Pobla de Lillet; Orfeó Atlàntida, d'Hostafranchs; Orfeó Badaloní, de Badalona; Orfeó "Nova Solsona", de Solsona; Orfeó del Patronat Social, de Vilassar de Mar; Orfeó Garriguenc, de La Garriga; Orfeó Montserrat, d'Olesa de Montserrat; Orfeó Cossetània, de Vilanova i Geltrú; Orfeó Calellenc, de Calella; Orfeó Tianenc, de Tiana; Orfeó del Centre Social de Betlem, de Barcelona; Orfeó Vicentí, de Sant Vicens dels Horts; Orfeó Granollerí, de Granollers; Orfeó "La Formiga", de Castellbell i Vilar; Orfeó "Nova Tàrrega", de Tàrrega; Orfeó Sallentí, de Sallent; Orfeó Bergadà, de Berga; Orfeó Popular Olotí, d'Olot; Orfeó Muntanyenc. de Sant Quirze de Besora: Orfeó Sarrianenc, de Sarrià; Orfeó Pirenenc, de Barcelona; Orfeó Alforgenc, d'Alforja; Orfeó "Pàtria", de Molins de Rei; Escola Choral Martinenca, de Sant Martí de Provensals; Orfeó "Joventut", de Borges Blanques; Orfeó Montserrat, del C. M. I. de Gràcia; Orfeó de Sabadell; Orfeó Gracienc, de Gràcia; Orfeó-Capella, de Sant Vicens de Prats de Llussanès; Schola Orpheonica, de Barcelona; Orfeó Tarragoní, de Tarragona; Orfeó Vigatà, de Vich; Orfeó Manresà, de Manresa; Orfeó de Sans; Escola Choral, de Terrassa; Orfeó Barcelonès, de Barcelona; Orfeó "L'Eco de Catalunya", de Sant Andreu de Palomar; Orfeó Reussenc, de Reus; Schola Cantorum, de Sant Miquel Arcàngel, de Barcelona, i, tancant el grandiós corteig, el benemèrit ORFEÓ CATALÀ, de Barcelona, que fou rebut amb una llarga i estrepitosa ovació.

Després d'haver desfilat per tot el volt de la pista, els orfeonistes, ordenadament i atenent les indicacions que assenyalaven les respectives cordes, anaren situant-se a les grades de cada costat de la Porta de Marathon. Al bell mig d'aquesta porta es collocaren les cinc cobles que aportaren la seva valuosa cooperació al magne Festival i que eren com segueix: *Montgrins,* de Torroella de Montgrí; *La Principal,* de Cassà de la Selva; *La Principal,* de Santa Coloma de Farnès; *Unió Artística,* d'Olot, i *Unió Artística,* de Vidreres.

Prop d'una hora i mitja durà la magna desfilada dels ***cinc mil sis cents*** cantaires, i tothom pogué perfectament fer-se càrrec de com és important ja avui dia aquesta obra dels Orfeons de Catalunya; de com ens honora ella a tots i de com tots hem d'ajudar-la i hem de protegir-la amb tot el nostre entusiasme i amb tot el nostre esforç perquè és ella un dels fonaments més sòlids de la nostra espiritualitat i de la nostra cultura pairal. Abans de començar el concert un grup d'orfeonistes de l'Orfeó Montsià d'Ulldecona, abillats amb vestidures típiques, ofrenaren al mestre Millet una superba toia de flors.

Era un quart de set tocat de la tarda quan el mestre Lluís Millet pujà a

la seva tribuna per a donar començ al concert. La presència de l'insigne mestre, fundador de l'ORFEÓ CATALÀ i ànima de tot el nostre renaixement choral, davant de tots els orfeonistes de Catalunya, fou rebuda amb una fervorosa i entusiasta ovació. Fou aquest un moment solemne i impressionant.

Es féu un silenci total. Un calfred d'emoció s'estengué sobtat per tot l'Estadi. Hom no gosava respirar esperant impacient l'efecte d'allò que per primera vegada anava a sentir. Les cobles donaren el to i *El cant de la senyera* sorgí imponent, majestuós, sublim i corprenedor com mai no s'havia sentit. Tothom l'escoltà a peu dret i un desbordament de franc i sincer entusiasme coronà el bell himne. De per tots els indrets de l'Estadi el conjunt d'aquelles mils veus aplegades s'oïa esplèndidament i produïa un efecte meravellós i gairebé inexplicable. Una sonoritat massissa i robusta ensems que dúctil i àgil. Les veus eren clares i fresques i l'ànima que les movia era forta i ardida. El text de les cançons s'entenia perfectament i la dicció era ben notable.

En mig de l'entusiasme creixent i de l'admiració cada vegada major del públic el programa anà descabdellant-se a meravella. *Sota de l'olm,* de Morera; *L'hereu Riera,* de Cumellas Ribó; *Muntanyes regalades,* de Sancho Marraco; *Els fadrins de Sant Boi,* de Pèrez Moya, i *La sardana de les monges,* del mestre Morera, obtingueren magnífiques i molt remarcables execucions. L'encís de tantes veus així admirablement foses i agermanades, en aquella hora plàcida i assossegada del capvespre estival, fou imponderable i verament colpidor.

Acte seguit les cinc cobles plegades tocaren les sardanes: *Per tu ploro,* de Pep Ventura; *Juny,* de Garreta, i *La santa espina,* de Morera, subratllada amb els xardorosos i unànimes aplaudiments d'aquell immens auditori.

Mentre les cobles tocaven la darrera sardana, les noies dels Orfeons feren ofrena a la dignissima professora i fundadora de la secció de noies de l'ORFEÓ CATALÀ, la Sra. Emerenciana Wehrle, d'un magnífic pergamí, amb la signatura de l'orfeonista més antiga o més constant de cada Orfeó, original del jove artista i decorador Bartomeu Llongueres i d'una magnífica i molt bella toia de flors amb una esplèndida llaçada catalana. La Sra. Wehrle, acompanyada per la Junta i mestres de l'ORFEÓ CATALÀ, rebé l'obsequi vivament emocionada i regracià a les noies aquell homenatge que li tributaven encoratjant-les a què fossin fidels i constants com ella, la degana de totes les orfeonistes, en la bella tasca dels

Assaig dels orfeons de Barcelona i encontorns a l'Olympia

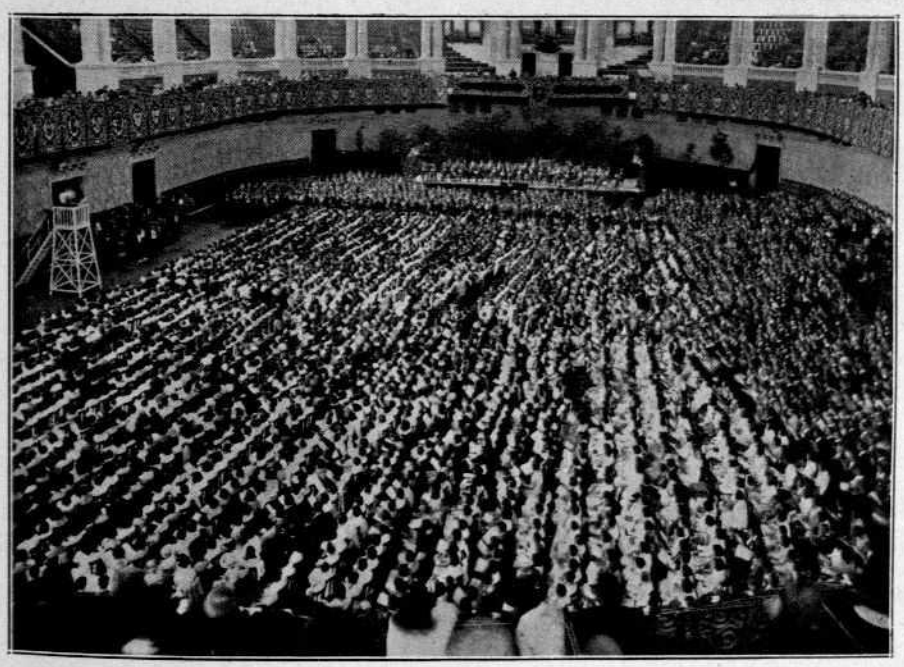

Assaig general dels orfeons al Palau Nacional

Suplement del núm. 320 de la
REVISTA MUSICAL CATALANA

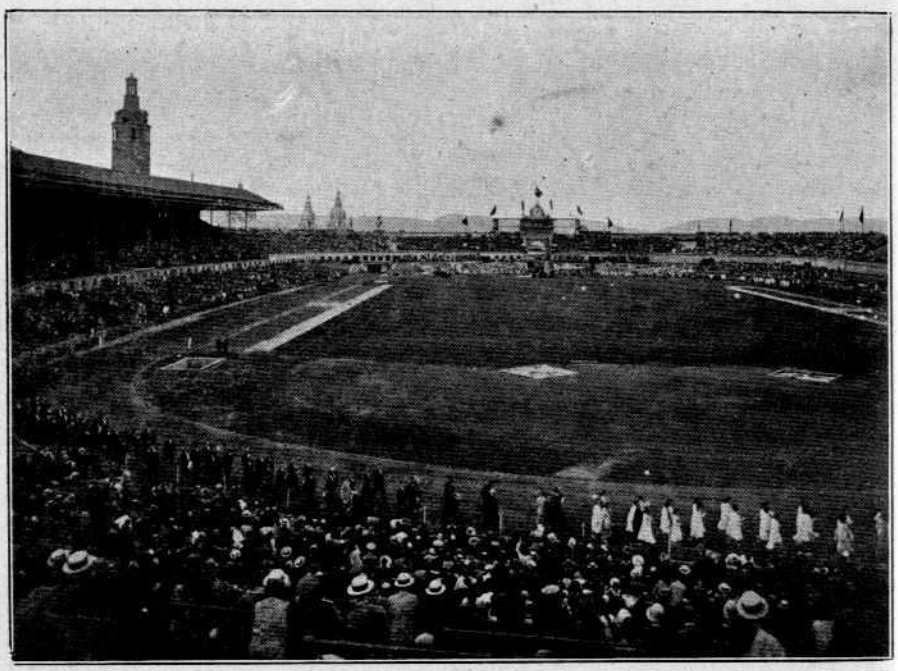

Desfilada dels orfeons per la pista de l'Estadi

La professora Na Emerenciana Wehrle i membres de la Junta Directiva de l'ORFEÓ CATALÀ, voltant la Senyera

seus respectius Orfeons. La Sra. Wehrle fou acompanyada al seu lloc en mig d'una molt efusiva ovació (*).

I continuà el concert cantant ara els Orfeons acompanyats per les cobles. Les tres molt belles cançons populars a l'unison *Els contrabandistes, Muntanyes del Canigó* i *Les nines de Cerdanya*, harmonitzades i posades amb acompanyament de cobla pel mestre Francesc Pujol, produïren un efecte magnífic. L'orquestració de cadascuna d'elles és sòbria, justa i admirablement escrita. *La marinada*, de Pèrez Moya, obtingué un èxit esclatant i fou repetida. Així mateix fou ovacionat i repetit el valent i inspirat poemet *Sant Jordi triomfant*, del mestre Pujol. Acabà el Festival amb *La Balenguera*, del mestre Vives, que acabà de donar el to i el significat profund de l'extraordinària festa.

El mestre Millet fou portat al mig de l'Estadi i allà rebé l'ovació delirant de tot aquell públic fèrvid i entusiasta que des d'aquell dia, n'estem segurs, estimarà més i ajudarà més encara l'acció dels nostres braus i estudiosos Orfeons.

Sembla que al Festival hi assistiren, entre altres personalitats, alguns regidors i diputats provincials. Fou notada, però, l'absència del Batlle de la nostra ciutat, molt més tenint en compte la presència de tants orfeons forans, molts dels quals havien vingut a Barcelona acompanyats per representants autoritzats dels llurs respectius municipis.

Tothom desfilà sense el més petit desordre. Els orfeonistes forans es dirigiren sense perdre temps a recollir les bosses del sopar, que tothom trobà esplèndides i excellents, i a pendre els taxis que ja els esperaven per a conduir-los a les respectives estacions. Alguns Orfeons no marxaren fins a mitja nit i no deixà d'haver-n'hi que restaren a Barcelona encara tot l'endemà.

Dirigí tota l'organització del Festival — que fou perfecta — el Mtre. Francesc Pujol amb la cooperació d'algun altre element de la *Germanor dels Orfeons de Catalunya* i d'un estol de joves la major part d'ells pertanyents al *Foment de la Sardana*, de nostra ciutat.

Els orfeonistes s'acomiadaren els uns dels altres amb la major alegria i una joia i una satisfacció plena es veia reflectida en tots els rostres. Quin delit i quin encoratjament per a les tasques futures no s'emportaven tots de la magna festa!...

Després del nom del mestre Lluís Millet cal que deixem consignats aquí els noms dels mestres directors que amb el major zel i autèntic entusiasme aportaren la seva valuosa cooperació al memorable Festival. Són els següents: Joan Balcells, Joan Tomàs, Miquel Blanc, Mn. Miquel Rovira, Enric Gibert-Camins, A. Pèrez Moya, Ramon Espadaler, Mn. Josep Potellas, Estanislau Mateu, Josep Gols, Francesc Munné, Mn. Angel Obiols, Josep Planas, Mn. Fèlix Farró, Josep Güell, Ramon Camps, Josep Baró, Ramon Heras, Manuel Bosser, Mn. Josep

(*) Volem recordar que amb motiu d'aquest just homenatge a la senyora Wehrle, l'orfeonista Joan Piguillem publicà a *La Veu de Catalunya*, el dia abans, un article dedicat a l'expressada professora, el qual, no permetent-ho avui l'espai de què disposem, reproduirem amb gust en el número vinent. (N. de la R.)

Llucià, Jaume Pujol, Mn. Carles Garcia, Lluís Lòpez, Marian Cabús, Marian Bataller, Dr. Francesc Folguera, Abdó Barceló, Jaume Ribó, Joan Altisent, Josep M.ª Comella, J. Alier, Isidre Molas, Normand Solé, Josep Marimon, Domènec Moner, Joaquim Llopis, Joan Aldomà, Josep Aimerich i Mn. Andreu Antic.

Per haver estat dissolts durant els anys de la Dictadura i reorganitzats ara de poc o bé per haver-se recentment fundat no pogueren assistir a aquest Festival, amb tot i pertànyer a la *Germanor dels Orfeons de Catalunya,* els següents Orfeons que no obstant feren constar la seva adhesió a la festa i en esperit es trobaven identificats amb ella: Orfeó Vigatà, del Conservatori de Vich; Secció Orfeònica del Foment Martinenc, de Sant Martí de Provensals; Orfeó Cirvianum, de Torelló; Orfeó Germanor Empordanesa, de Figueres; Orfeó Rossinyolenc, de Salt; Orfeó Bellmunt, de Sant Pere de Torelló; Societat Coral Orfeònica Ilustració Obrera, de Constantí; Societat Coral i Orfeònica, de Sitges; Orfeó Balaguerí, de Balaguer; Orfeó Vilafranquí, de Vilafranca del Penedès, i Secció Musical de la Congregació Mariana, de Mataró. Envià també una molt expressiva adhesió al Festival l'entitat choral *La Violeta de Clavé* d'aquesta ciutat.

El Festival dels Orfeons de Catalunya ha marcat una fita memorable en el nostre ressorgiment choral i patriòtic i ha eixamplat i commogut els nostres cors. L'obra modesta i abnegada dels nostres Orfeons només la coneix i l'estima qui ha treballat en ella i ha deixat en ella els entusiasmes i els fervors de la seva jovenesa. Es una obra que ha de merèixer cada dia més la consideració i el respecte de tots i tots els bons catalans han de sentir el deure sagrat d'aportar a ella la seva lleial i desinteressada cooperació. Jo haig de dir, francament, que no veig encara compresa i estimada com se mereix aquesta obra realitzada amb tant d'amor i amb tant de sacrifici. Es una obra humil, certament, però no oblidem que sovint les obres humils són aquelles que donen més glòria i més grandesa als homes i als pobles.

JOAN LLONGUERES

Entorn del Festival d'Orfeons a l'Estadi

La importància d'aquest acte, en el seu sentit artístic igualment que en el patriòtic, fou prou reconeguda en tots els sectors de la premsa catalana. La seva expressió i transcendència no passaren pas desapercebudes, i abans i després de l'acte hom pogué llegir ben atinats comentaris que, per tractar-se de la vida dels nostres orfeons i de llur significació en el desvetllament del poble català, no volem deixar de recollir en les pàgines d'aquesta REVISTA que a la vida orfeònica ha dedicat sempre un particular i ben comprensible interès.

A les pàgines d'*El Matí*, i en la diada mateixa que havia de celebrar-se el Festival, recordava molt oportunament En F. Riba Martí que la idea d'un aplec d'orfeons dintre l'Exposició — idea que coincidí amb les gestions que al mateix efecte estava realitzant ja el Consell permanent de la Germanor d'Orfeons de Catalunya — fou llançada pel crític musical de *La Publicitat* En Baltasar Samper, el qual en l'edició del dia 27 de març s'expressava així:

"Aquest chor imposant, dirigit pel mestre Millet, farà ressonar els nostres cants els quals s'enlairaran majestuosament per l'espai lliure i l'ompliran de poderoses vibracions. Amb ells, planarà aquesta tarda, damunt la ciutat, una llum daurada, com un presagi de glòria, i a Montjuïch es desbordarà l'entusiasme, un gran entusiasme autèntic i eloqüent que naixerà de sentiments vius i no de cap sentimentalisme suspecte fonamentat en jocs de paraules o amb indigents sofismes. El cant expressarà amb la seva noble vehemència anhels íntims que amb joiosa confiança pendran volada: la gran germanació que s'ajuntarà amb fraternal efusió, proclamarà amb la seva sola presència la força d'un poble que té fe en els seus destins i voluntat d'avançar amb passa ferma vers un ideal precís."

Per la seva part, En Riba Martí afegia els paràgrafs següents, no menys entusiastes:

"La reunió dels orfeons és símbol de la unitat dels cantaires en un mateix ideal, el que impulsà En Millet i els seus collaboradors a fundar l'ORFEÓ CATALÀ. És, a més, un acte de desgreuge per les vexacions de què foren víctimes durant els anys de dictadura que volia ofegar la veu harmoniosa dels orfeons, manifestació eloqüent d'un fet indiscutible: l'existència d'un sentiment, d'una realitat tan viva que la violència i la persecució tan odiosa com injusta no ha pogut destruir.

Els orfeons de Catalunya són un exemple eloqüent, admirable, d'idealisme, de tenacitat i perseverança; tots hem conegut algun director d'orfeó que ha obtingut dels seus cantaires una bona execució que mai ningú no hauria imaginat tenint en compte la dificultat relativa de l'obra i de la poca o nulla preparació dels cantaires. El miracle ha estat realitzat gràcies a l'entusiasme del director, a la seva actuació fervo-

rosa, a la docilitat i perseverança gairebé heroica dels choristes. Heus ací un bell exemple d'idealitat, de continuïtat i perseverança en el treball, sense la qual cosa no és possible realitzar obres grans i duradores.

El festival dels orfeons de Catalunya serà com l'apoteosi de l'Exposició, el complement escaientíssim.

Els sis mil cantaires, dirigits per En Millet, copsaran la idealitat lluminosa i comunicativa que irradia el mestre i se'n tornaran joiosos, a continuar la gran obra amb una mica més de fe en l'ideal que els guia."

A *La Veu de Catalunya*, sota l'epígraf "La unitat espiritual", el conegut i distingit escriptor que firma amb el pseudònim Pol, ben familiar ja dels lectors d'aquell diari, escrivia el que segueix el dia mateix del Festival:

"Mentre, sota la ferma direcció del bon Maluquer i Viladot, representants de Diputacions i de partits polítics treballen perquè el dret escrit pugui sancionar el dret natural de Catalunya i la unitat de fet que consagri la històrica, la geogràfica i l'espiritual, un acte sense exemple anterior i difícil de tornar-lo a donar en l'esdevenidor, es realitza a Barcelona, que ve a ésser la demostració de la unitat espiritual de la nostra terra, consagrada per l'art.

Sis mil orfeonistes de tot arreu de Catalunya, amb dotzenes de senyeres, s'ajunten a l'Estadi, sota la direcció del mestre Millet. Vinguts de totes les encontrades, de totes les comarques, s'ajunten en un sol cant d'afirmació i d'esperança. Totes les varietats dialectals de Catalunya consagren una llengua i una unitat; tots els cors bateguen en ales de l'art per la pàtria que vol ésser una. S'enlairen les glorioses senyeres al voltant de la de l'Orfeó Català, a la cual ha fet acatament el món musical, proclamant l'esperança que "ens farà triomfants"; sis mil veus alhora, commoses per les notes esperançadores del mestre Vives i la inspiració profètica d'Alcover, llancen a l'aire una afirmació robusta:

"La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà."

Espectacle corprenedor, la multitud de cantaires sota una sola batuta i una sola voluntat directiva; la multitud d'un públic milenari responent al cant amb l'entusiasme de l'amor i la convicció! El cant s'eixampla com un vent de profecia escampant-se per tot Catalunya i més enllà encara. Els que vénen a la festa el recordaran mentre visquin i ho contaran, commosos, a llurs fills, a llurs néts, com encara hi ha qui conta aquell altre espectacle de la imperiosa manifestació de Solidaritat Catalana del Saló de Sant Joan, en 1906. Els que no hi són l'enyoraran quan llegeixin o sentin contar la grandiositat i la significació de l'espectacle únic que enalteix els darrers dies de vida de la ja avui nostra Exposició de Montjuïch.

Els raigs meravellosos de la il·luminació del gran Certamen es veuen de molt lluny de Barcelona: travessant nuvolades o nits serenes, porten a comarques llunyanes la vida de l'Exposició; així els cants de l'Estadi, així la vibració de les ànimes, s'escampen encara més lluny en raigs amorosos; s'escampen per tota la terra catalana, que es veurà més una, més de tots en una amor i en una aspiració.

Salut, mestre Millet, batuta màgica, braç fort, seny nostre, alta inspiració, ànima catalana. Salut! La teva glòria serà, després d'aquest acte, més gran encara. Seràs, per sempre més, l'encarnació de la unitat espiritual de Catalunya, per màgia de l'art!

I encara quedaran en ciutats i viles milers i milers d'honrats obrers de Catalunya que, seguint l'exemple de l'immortal Clavé, el deslliurador, enlairaran la nostra música, la nostra llengua, fent, impensadament a voltes, el camí de l'alliberament de l'ànima catalana en l'avenç imborrable de la unitat de Catalunya."

L'expressat dia, 13 de juliol, En Carles Capdevila escrivia la seva crònica habitual a *La Publicitat*, glossant el mateix tema dels orfeons a l'Estadi.

Deia així el prestigiós escriptor:

"Finalment ha estat decidida la clausura de l'Exposició de Montjuïch; l'Ajuntament ha acordat que dimarts que ve, a les dotze de la nit, es doni per acabat oficialment el gran concurs obert per la ciutat de Barcelona. Avui, com a última manifestació popular, més de cinc mil orfeonistes de tot Catalunya cantaran a l'Estadi, dirigits pel mestre Millet. La música popular, els chors i els orfeons, creats com una superació d'aquelles primeres organitzacions ingènues i entusiastes, han estat una de les característiques més personals del nostre renaixement. Algú ha dit que potser havíem cantat i cantem massa, que els catalans ens diluïem en el delit del cant. Jo no ho sé pas, però em costaria molt d'admetre aquest punt de vista sense severes reserves, perquè és un fet que d'ençà de la iniciació de Clavé, Catalunya canta i avança. No vull pas sostenir que avança perquè canta, vull dir només que seria ben difícil de demostrar que sense el cant avui seria molt més enllà en el camí del seu recobrament.

Fóra molt més exacte de dir que som un poble que avança cantant, perquè la música popular ha estat un dels canals per on l'esperit de la raça ha pujat de les intimitats més delicades de la nostra sensibilitat per a fer-se entenedor i persuasiu. Per això em sembla un encert l'haver aprofitat la tarda d'avui, l'últim diumenge de vida oficial de l'Exposició, per oferir l'espectacle emocionant de cinc mil cinc centes veus que, amb tota la varietat d'accents de l'idioma, cantaran, a la una, sota l'ègida fraternal de l'Orfeó Català, patriarca de la germandat musical popular de Catalunya. Fa uns quants dies que l'Estadi vibrava amb la colorida confusió de les entitats esportives catalanes; avui, d'aquell mateix lloc s'alçarà la poderosa polifonia de la compacta multitud dels cantaires. Als colors brillants dels distintius dels clubs, succeirà la policromia de les senyeres dels orfeons; la unitat essencial de la terra serà propugnada i servida per la unió entusiasta de les individualitats de la gran família musical de Catalunya.

Sempre he cregut que l'esforç de l'Exposició significava una vicissitud transcendental per a Barcelona..... D'aquí a cinquanta anys serà impossible de precisar com va iniciar-se el projecte de la gran manifestació... No quedarà sinó el fet de la força expansiva de la ciutat; el record de l'Exposició de 1929-30 gravitarà llargament damunt la nostra història ciutadana. Algunes construccions, alguns monuments mantindran la memòria del gran esdeveniment a través de les generacions; en els anals ciutadans, però, constarà el testimoni d'actes que tenen la significació i la permanència d'un monument. L'acte d'avui és d'aquest ordre: els orfeons catalans alçaran un monument a la glòria de Barcelona i a la unitat de Catalunya."

En donar compte de la festa realitzada amb el major esplendor, el mateix diari *La Publicitat* encapçalava així la seva ressenya:

"Teníem descomptat l'èxit d'aquest festival dels Orfeons de Catalunya, que abans d'ahir a la tarda se celebrà a l'Estadi de Montjuïch; estava previst l'esclat d'autèntic i pur entusiasme que el magnífic aplec havia de produir, i esperàvem també que la gran festa se'ns oferiria amb una alta exemplaritat i seria una bella manifestació ben significativa i eloqüent. El resultat, però, en bona hora podem dir-ho, ha superat encara els millors pronòstics i els més arriscats optimismes, i no és exagerat de dir que l'acte de diumenge passat ha estat el més impressionant de tots els que s'han celebrat a Montjuïch, comptant-hi fins el primer concert memorable de l'Orfeó Català al Palau Nacional. Aquella tarda fou la ciutat qui es manifestà amb un gest nobilíssim: abans d'ahir fou tot el poble català que proclamà amb serena enteresa una unitat espiritual i unes virtuts que en fer-se tan solemnement paleses en aquells moments, precisaren amb incomparable eloqüència totes les victòries obtingudes en el llarg camí que portem recorregut i apareixien alhora com la més tranquil·litzadora fermança de les que encara hem d'aconseguir amb l'esforç decisiu.

Cinquanta un orfeons de la nostra terra concorregueren al festival de l'Estadi, acompanyats d'una multitud imponent, que no cessava d'aplaudir-los. Gent de totes les contrades catalanes, entre els cantaires i entre el públic, constituint una representació superba del nostre poble, en la qual no mancaren els nostres germans de València, agrupats entorn de la gloriosa senyera que aquests dies hem pogut honorar aquí. Característiques diverses de temperament i de qualitats ètniques, entre aquells cinquanta milers de catalans; varietat de parles, gairebé totes les modalitats de la nostra llengua; gent de tots els estaments i de tota condició social. Tots els cors, però, vibrant durant aquelles hores inoblidables a l'impuls de la mateixa tensió; un sentiment i un anhel essencials compartits igualment per tothom."

Més avall, en parlar de l'execució, feia el següent comentari crític:

"Podíem esperar que la batuta del mestre Millet obraria el prodigi de disciplinar amb sols un assaig els cinc mil quatre cents cantaires; que els faria obeir amb prou justesa per aconseguir una execució correcta de les obres que figuraven en el programa. Ara el que ja no hauríem gosat esperar, donada la precipitació amb què el concert hagué de preparar-se, era la gran qualitat artística, la perfecció magnífica de la interpretació d'aquelles obres. Ja des dels primers compassos del *Cant de la Senyera* haguérem de restar corpresos davant el miracle, que costarà d'imaginar al qui no l'hagi presenciat. La sonoritat del conjunt de veus era esplèndida, l'afinació justíssima i ben sostinguda sempre, tots els matisos obtinguts amb perfecta precisió; àdhuc l'articulació tan clara, que hom podia seguir les lletres de les cançons sense perdre un mot."

Sota el títol ben suggestiu "Un plebiscit inequívoc" publicava dos dies després *La Veu de Catalunya* el següent article, l'esperit del qual no pot pas ésser més confortador:

"El gran festival de la tarda de diumenge, a l'Estadi de l'Exposició, fou un espectacle inoblidable. Cantaires vinguts de totes les comarques catalanes s'aplegaren

sota la màgica batuta de l'il·lustre mestre Lluís Millet, per a confondre's en una sola aspiració i en un sol sentiment. La batuta del mestre, vibrant a l'espai, semblava un dit de foc que assenyalava la ruta meravellosa de l'ideal.

Cinquanta orfeons, sis mil cantaires, procedents de totes les terres catalanes, s'identificaren ells amb ells i s'identificaren amb el públic que omplia l'Estadi. Una massa humana de cinquanta mil ànimes vibrava amb un sol verb i un sol esperit.

Unides desfilaren la senyera de València i la bandera de Barcelona. Així la significació ideal de l'acte transcendia dels límits precisos de la Catalunya estricta i s'estenia a totes les terres on la nostra llengua és parlada i enaltida.

I els cantaires i els oients integraven una multitud que sentia la unitat pairal i en tenia la consciència. *El Cant de la Senyera* i *La Santa Espina* foren escoltats a peu dret per tota la gernació que omplia l'Estadi, homes i dones, grans i petits. Voleiaven els blancs ocells de les mans. I quan cessava la plàstica salutació, començaven els aplaudiments. La unanimitat en l'entusiasme era colpidora.

No ens trobàvem davant d'*un públic*. Ens trobàvem davant d'*un poble*.

La fruïció estètica anava íntimament acompanyada de l'emoció patriòtica. Si calgués encara alguna nova demostració de l'unitat essencial de Catalunya, l'acte de diumenge en facilitaria una prova inequívoca.

Fou un plebiscit verament espontani. Un plebiscit sense reserves i sense dissidents.

Catalunya tota cantava pels llavis dels orfeonistes, obedients al guiatgue artístic del mestre Millet. I tots aquells orfeonistes, els de Sabadell i els de Terrassa, els de Pobla de Lillet i els d'Ulldecona, els de Borges Blanques i els d'Olot, tots els que integren les cinquanta masses corals aplegades diumenge a l'Estadi, ens donaren un alt exemple de solidaritat patriòtica i disciplina social. Tots ells ens digueren, amb la veu eloqüentíssima de l'exemple, quins miracles pot realitzar un poble unit en la unanimitat d'un sentiment quan actua sota el guiatge d'una autoritat indiscutida, d'una autoritat fonamentada en el doble prestigi de la pròpia competència i de l'autèntica interpretació del geni de la nissaga."

Posarem fi al recull dels articles inspirats per la inoblidable i esplendorosa festa dels orfeons de Catalunya, reproduint els versos inflamats en el més pur ideal que traçà la ploma privilegiada del nostre benvolgut company Joan Llongueres. Heus ací la poètica producció, que la premura del temps no va permetre musicar:

CANTIC TRIOMFAL DELS GERMANS CANTAIRES

Cantem, germans, a l'hora asserenada
que torna al cor la llum del cel ardida!
Una cançó també és una abraçada
i és foc i amor i és llibertat i és vida!
En nostres veus, sentiu?..., vibra la terra
amb un sol clam potent de deslliurança.
Cantem amb fe! Cantem en pau o en guerra
que així amb el cant reneix nostra esperança.

De tots indrets, com flama beneïda
que es va abrandant,
s'estén i creix la llum sempre florida
del nostre cant!
— Salut, els qui de terres enlairades
baixeu al pla! —
— Salut, gent de les conques regalades
i els qui l'amor encès en mig les prades
sabeu plantâ! —
— Salut, la gent del mar i les riberes,
la brava gent! —
Cantem tots junts, les cares rialleres;
en l'aire els cors i en l'aire les senyeres
al grat del vent!
Germans absents que, lluny i amb enyorança,
fidels canteu:
Salut! En nostres cants de benaurança
també hi ressona ungida d'esperança
la vostra veu.

Per l'alta llum que ens il·lumina el rostre
som triomfants!
Cantem a l'ample espai; el cel per sostre.
La pàtria és forta i viva en l'anhel nostre
i en nostres cants!

EXÀMENS DE FI DE CURS

El dimarts, 22 de juliol, a la tarda, van celebrar-se a l'ORFEÓ els exàmens dels nois que, formant part ja de la Secció Choral, assisteixen també a les classes de solfeig, teoria de la música i vocalització que se'ls dóna gratuitament.

El Director de l'ORFEÓ CATALÀ, En Lluís Millet, acompanyat dels mestres Comella, Pujol, Salvat i Tomàs, presidí els exercicis diversos efectuats pels alumnes, els quals, malgrat l'absència de bastants petits cantaires que es troben fruint ja del camp en les Colònies escolars, ascendien al nombre respectable de trenta vuit, dividits en quatre seccions.

Sense prodigar les qualificacions altes, atenent-se amb rigor al mèrit respectiu de cada deixeble, el repartiment de notes donà encara el resultat satisfactori que es desprèn de la llista següent:

Primera Secció. Agrupament primer: Adolf Romero, *Notabilíssim;* Francesc Mundó, Albert Garcia, Antoni Oller i Josep Gil, *Notable;* Ricard Martín, Josep Saborit i Miquel Martín, *Bo;* Joan Ruano, *Aprovat.*

Agrupament segon: Lluís Torras, Albert Candela i Eduard Mitjà, *Notabilíssim;* Joan Mas i Ramon Aguado. *Notable;* Remigi Mas, Manuel Topas, Eduard Artigas, Antoni Aromí i Pere Obach, *Aprovat.*

Segona Secció: Josep Fernandó i Sebastià Morera, *Notabilíssim;* Francesc Voltes, Joan Ibars, Pere Cordomí i Emili Berenguer, *Notable;* Jaume Fusté i Josep Sànchez, *Bo;* Lluís Figuerola i Antoni Artigas, *Aprovat.*

Tercera Secció: Miquel Bargalló i Ramon Turell, *Notable;* Francesc Sendil, Ramon Valls i Josep Borràs, *Bo;* Francesc Boltes, *Aprovat.*

Quarta Secció: Josep Pujol, Alfons Pèrez i Salvador Escoda, *Notable.*

OBSEQUI DE LA SOCIETAT SEVILLANA DE CARITAT

La Societat Sevillana de Caritat ha tramès a l'ORFEÓ CATALÀ una obra de ceràmica com a expresió de la seva gratitud pels concerts que l'ORFEÓ donà a Sevilla a benefici d'aquella entitat.

L'esmentada obra representa les patrones de Triana, el barri dedicat a la indústria de ceràmica, Santes Justa i Rufina, i al fons es destaca la Giralda. A la part superior hi ha els escuts de Sevilla i de Barcelona i a la inferior hi ha una sentida dedicatòria signada per l'alcalde i pel president de l'Associació de Caritat.

Aquest ric present, que es fa admirar pel seu fort caràcter local i vàlua artística, és un record més de la gloriosa excursió a Sevilla que l'ORFEÓ CATALÀ guardarà amb viva amor i reconeixensa entre els més preuats obsequis que té rebuts durant la seva llarga carrera.

Moviment musical

BARCELONA

GRAN TEATRE DEL LICEU. — El nou empresari del Liceu, senyor Josep Rodés, està lliurat de ple als preparatius de la pròxima temporada d'òpera.

De retorn del seu viatge per l'estranger durant el qual ultimà importants contractes per a la campanya artística que es proposa realitzar, dirigeix les obres de reforma indispensables per a la bona marxa dels espectacles que s'han de representar al nostre primer coliseu.

El senyor Rodés, el qual fou visitat darrerament per a sollicitar-li un avenç dels seus propòsits, creu prematur parlar de la temporada inicial de la seva actuació.

No obstant s'ha pogut escatir que la inauguració se celebrarà el 4 de novembre amb *Lluïsa*, l'òpera fa anys no representada a Barcelona, que tindrà un repartiment excepcional.

Als tallers de l'escenògraf Salvador Alarma es treballa activament en la preparació del decorat. Una de les obres en la qual treballa Alarma és el *Don Joan*, de Mozart, que serà presentat al Liceu, segons diuen, amb tota dignitat.

Entre els artistes contractats per actuar aquest any, figuren: Mercè Capsir, la cantatriu catalana, els mèrits i facultats de la qual li han valgut ésser contractada per a una llarga "tournée" per Nordamèrica i Europa; la cantatriu Totti dal Monte, considerada com la primera figura de l'art líric contemporani, i altres artistes de reputació mundial.

Desitgem que l'interès de les obres no defalleixi al costat dels celebrats intèrprets que ens anuncien.

EXPOSICIÓ DE BARCELONA. — El memorable Festival dels Orfeons de Catalunya, celebrat a l'Estadi, en vigílies de tancar-se l'Exposició, posà fi a la segona i darrera etapa del gran certàmen que, musicalment, havia començat, podem dir, amb els dos concerts de l'ORFEÓ CATALÀ al Palau Nacional, el mes de març. Des de llavors les audicions musicals a l'Exposició desfilaren amb una continuïtat i persistència majors que durant el primer any, o sia dintre el període de la Dictadura, i oferiren sobretot un interès més local per la tria que es féu entre les més prestigioses corporacions barcelonines.

L'Orquestra Pau Casals, sota la direcció del seu fundador, l'eminent mestre Casals fou cridada per a donar-hi una llarga tanda de concerts el primer dels quals va celebrar-se al Palau Nacional el dia 6 d'abril. La magnífica *Suite Empordanesa* de Garreta, amb la *Primera simfonia* de Beethoven i altres pàgines de Mendelssohn i Wag-

ner, trobaren un acolliment xardorós davant un públic extraordinàriament nombrós. Un èxit no menys vibrant assolí l'audició de la *Novena Simfonia*, amb el concurs de l'Orfeó Gracienc, que la mateixa orquestra donà al Palau de Projeccions el 29 de juny, a la tarda.

En canvi els concerts que se celebraren a la nit no aconseguiren atraure el nostre públic, malgrat l'interès que oferien els programes. Els festivals Pahissa, Lamote de Grignon i Manén, que sota la direcció respectiva dels mateixos autors es verificaren al Palau Nacional, el primer, i al de Projeccions, els altres dos, foren escoltats per un públic molt reduït.

No gaire més animat es veié el concert del dia 5 de juny, al Palau Nacional, dirigint aquella vetlla l'orquestra el mestre Lamote de Grignon. Fou en aquest concert on, ultra l'audició de dues impressions simfòniques: *Corpus* i *Canigó*, de Manuel Martí, es donaren també per primera vegada les *Escenes infantils* de Joaquim Rodrigo. Per tractar-se d'un collaborador nostre ben estimat, ens allargarem més en el comentari d'aquesta bonica "suite" que, estrenada ara fa un any a París per l'Orquestra Straram, causà també ací una impressió inmillorable. La seva distinció i finesa alada, la seva orquestració mestrívola, han estat reconegudes per tota la crítica barcelonina que ha exsalçat la producció d'En Rodrigo amb rara unanimitat, dedicant-li elogiosos comentaris. Reproduirem, amb la impossibilitat de fer-ho amb altres, les crítiques que apareixeren en els diaris "La Publicitat" i "La Veu de Catalunya".

Heus ací en quins termes s'expressava En Baltasar Samper, en el primer dels referits diaris, en donar compte de la primera audició a Barcelona de les *Escenes infantils*:

"Joaquim Rodrigo no és desconegut aquí, puix que el seu nom ha figurat ja en els programes dels nostres concerts y s'ha destacat prou perquè no poguéssim oblidar-lo. Diguem, però, que l'audició de l'obra que ara ens ha fet conèixer ha acabat d'afirmar de manera brillantíssima el prestigi que ja havia guanyat. Aquesta composició fou estrenada l'any passat amb un gran èxit a París, on l'artista valencià anà a residir fa algun temps per a perfeccionar els seus estudis sota la direcció de Paul Dukas. Es una obra perfectament reeixida i que proclama eloqüentment les extraordinàries qualitats i la formació admirable i acuradíssima del seu autor.

Hi ha en aquestes cinc *Escenes infantils* una sorprenent ponderació i equilibri de valors que és ben rar de trobar en les primeres composicions dels artistes joves. La puresa de les línies, la concisió de l'estil cenyit i depurat, la precisió i elegància de l'escriptura, farien creure més aviat que es tracta d'un compositor arribat a magnífica maduresa, després de llarga i profitosa experiència.

No sabríem quin d'aquests quadrets esmentar amb preferència. En tots ha sabut Joaquim Rodrigo realitzar magistralment les seves concepcions, i tots se'ns ofereixen amb una irresistible suggestió. La seva evocació del món dels infants té tota la poesia i l'encís d'una observació profunda, expressada amb aquella aparent simplicitat que és el secret dels gran artistes.

L'execució d'aquesta partitura fou digna de tot elogi: cada fragment aparegué amb el seu just carácter, i totes les finors de la instrumentació obtingueren els relleus escaients.

L'autor i els intèrprets foren entusiàsticament aplaudits."

"La Veu de Catalunya" — on exposàrem amb plena sinceritat el nostre parer — després de recordar la producció ja abundosa del músic llevantí, deia així:

"Els títols de les cinc peces infantils són els següents: *Són nois que passen, Après d'un conte, Mazurka, Pregària* i *Cridòria final.* Els variats caràcters d'aquests números, de breus dimensions, estan admirablement descrits per l'orquestra i denoten en el seu autor una sensibilitat exquisida, amarada de sentiment i d'emoció comunicativa en alt grau, com ho demostrà l'acolliment entusiasta que obtingueren dijous a la nit al Palau Nacional.

El nom de Joaquim Rodrigo, qui domina la tècnica amb destresa extraordinària, cal inscriure'l al costat dels més prestigiosos de la Ibèria que en els cercles musicals d'arreu són actualment prou coneguts i estimats."

Esperem, ara, oir de nou les *Escenes infantils* al Palau de la Música Catalana, on les seves qualitats estimables han de posar-se molt més de relleu.

Pel que es refereix als Festivals més amunt expressats, direm que En Pahissa no ens revelà cap nova modalitat del seu talent; d'En Lamote poguérem admirar de nou l'oratori *La nit de Nadal,* on collaborà l'Orfeó Gracienc, i la bella glossa del *Testament d'Amèlia,* entre altres produccions no menys estimables, i d'En Manén foren escoltades amb el més viu interès les obres més significatives de la seva innegable personalitat, tals com *Joventus,* el *Concert espanyol,* que interpretà la senyoreta Garcia Fària amb l'orquestra, les cançons catalanes, encara, que digué amb expressiu accent la Mercè Plantada, i, per primera vegada, l'*Obertura Calderoniana,* on el temperament dramàtic de l'autor s'hi revela amb una força arrabassadora que es fa admirar incondicionalment.

La Banda Municipal, sota la direcció del mestre Lamote de Grignon, ha renovat els seus èxits al Palau Nacional i al de Projeccions igualment. Al Nacional han collaborat amb ella els pianistes Frank Marshall, en les *Nits als jardins d'Espanya,* de Falla; Maria Pujal, en el *Concerto* en *sol,* de Beethoven; Benvingut Socias, en el *Concerto* en *mi bemoll* de Mozart; el violinista Francesc Costa en el *Concerto* en *re* de Beethoven, i també, al Palau de Projeccions, el noi Carles K. Corma en el *Concerto* en *re,* per a piano, de Mozart. El públic rebé els esmentats solistes amb el més franc i efusiu aplaudiment, tal com llurs qualitats valuoses imposen. Les obres interpretades per la Banda amb la perfecció acostumada aconseguiren un èxit no menys entusiasta.

Els festivals i concerts d'orfeons no escassejaren tampoc a l'Exposició. Al Palau Nacional, el mestre Antoni Pèrez Moya, en front dels tres orfeons que dirigeix (Montserrat, Sans i Schola Cantorum de Sant Miquel), ha aconseguit molt bons èxits. El brillant conjunt dels orfeons referits prestà un ben singular interès a la Festa d'Homenatge a la Sardana, que organitzà la Joventut Hotelera. Assenyalem l'audició, particularment, d'*Aquarelles,* "suite" en forma de sardana del mateix mestre Pèrez Moya.

També cantaren al Palau Nacional l'Orfeó Goya, dirigit per Marian Mayral, i el chor La Violeta de Clavé, que dirigeix En Pere Jordà. En alguns d'aquests concerts va collaborar-hi encara la Banda Municipal i també els organistes Joan B. Lambert i Sunyer Sintes.

Sota un aspecte menys popular, donat el caràcter íntim que prenien, les audi-

cions musicals celebrades a la Casa de la Premsa donaren ocasió al lluïment de bon nombre d'artistes barcelonins. Entre les cantatrius podem esmentar els noms de Mercè Plantada, Concepció Callao, Pepeta Paulet, Paquita Gibert, i entre els pianistes els de Pere Vallribera, Josep Romeu, Maria Coquard, Empar Acuña, Antonieta Bracons, Diana Pey, Maria Carbonell, Neus Gas, Josepa Torres, Emma Gifré, etc. Recordem encara la col·laboració dels violinistes Teresa Choimet, Hermínia Gas i Melcior Borràs.

D'un caient molt distingit foren les sessions musicals que s'organitzaren al Pavelló d'Artistes Reunits. Darrerament donárem ja compte de dos concerts força interessants: el de Blanca Selva amb el concurs de Joan Massià, i el recital d'arpa encomanat a Lluïsa Bosch i Pagès. Amb un lluïment no menys remarcable se n'han efectuat d'altres que valgueren èxits ben falaguers a reputats artistes nostres: el violinsta Francesc Costa amb l'organista Lambert; la cantatriu Maria del Carme Aymat, acompanyada per Faustina Rovira; la violinista Margarida Caballé, a la qual va acompanyar el pianista Vallribera.

L'òpera, en fi, ha tingut també a l'Exposició ocasió de manifestar-se. Al Palau de Projeccions En Pahissa va dirigir la seva *Princesa Margarida*. Al Palau Nacional, en un escenari improvisat, molt rudimentari per cert, el popular tenor Hipòlit Làzaro ha escoltat força aplaudiments en les dues úniques representacions que es donaren d'*Aida* i *La Favorita*, els dies 12 i 13 de juliol, dos dies abans de cloure's l'Exposició de Barcelona.

Ens plau recordar que els principals artistes que prengueren part en les esmentades representacions d'òpera, eren tots catalans. Ultra el tenor Làzaro, actuaren aquells dies a l'Exposició les sopranos Carme Bau Bonaplata i Concepció Oliver, la contralt Concepció Callao, el tenor Joan Rosich, els barítons Ricard Fusté i Joan Goyolà, el baix Conrad Giralt etc.

L'orquestra al Palau Nacional fou dirigida pel mestre Joaquim Vehils.

La nostra informació dels actes musicals celebrats a Montjuïc, en la segona etapa de l'Exposició, haurà finit amb el record dels Festivals clàssics al Teatre Grec, on va manifestar el seu art plàstic ben personal la coneguda artista Aurea de Sarrà en diverses produccions triades a posta. Les de més èxit foren: *Mediterrània*, poema líric, musicat pel mestre Bosch Humet; *Fedra*, amb música de Beethoven, i el ballet *Les noces*, amb música aplicada igualment de Bach i de Schumann. — S.

SALA MOZART: CONCERTS DIVERSOS. — La novella societat denominada *Concerts íntims*, prosseguint la seva tasca artística, oferí als seus socis els quatre concerts de final de curs, el darrer dels quals, encomanat al violinista Melcior Borràs Torres, ben secundat per la pianista Maria Carbonell, va efectuar-se el 8 de juny. El programa comportava dos *Concertos*: el de Vivaldi, en *la menor*, i el de Beethoven, en *re*. Obres de prova, difícil d'excel·lir-hi, que semblen reservades només per als grans artistes o virtuosos consumats. El concert sisè ens donà ocasió d'admirar el talent de la pianista Isabel Martí Colin en un programa ben escollit on figuraven també obres d'autors catalans: Laporta, Borràs de Palau, Marquès, Pahissa i Granados. Dos professors barcelonins ben estimats, J. Roma i J. Caminals, donaren un concert a dos pianos, que no ens fou possible escoltar. El reputat violoncel·lista B. Gàlvez trobà també un excellent acolliment en el recital que donà el 25 de maig amb la col·laboració de la senyoreta

Maria Carbonell, pianista. Una sonata de Mozart, i algunes primeres audicions de Ravel, Erlanger i V. d'Indy; l'*Egloga*, de Pau Casals, i l'*Andalusa*, de Granados, juntament amb dues transcripcions d'obres ben conegudes d'Albèniz i de Falla, fetes pel mateix Gálvez, constituiren els números més interessants del programa.

El concert matinal que el dia primer de juny donà el Quintet Català, compost dels senyors Garganta, Bocquet, Escofet, Julibert i Trotta, deixà un record força agradívol. Es tracta, efectivament, d'un conjunt molt ben equilibrat, vigorós i ardit, d'una expressivitat convincent, que hom escolta amb el més viu plaer. El programa era del tot temptador. Ultra un quartet de corda, de Mozart, escoltàrem amb molt d'interès el quartet en *fa major*, op. 42, de Manén, que conté pàgines felices, especialmnet un *Allegretto giocoso*, ben arrodonit i força personal, i ens va plaure extraordinàriament encara el quintet en *mi bemol*, op. 26, de Dohnanyi. Heus ací una obra perfectament composta, plena de modernitat i, millor encara, de bon gust.

Hem tingut ja ocasió de parlar altres vegades de la intel·ligent guitarrista senyoreta Rosa Rodés. Els seus recitals produeixen sempre el major encís. No cal dir, doncs, el plaer que sentírem en escoltar-la fa poc al Reial Círcol Artístic i ara, darrerament, a la Sala Mozart. El programa d'aquesta sessió era selectíssim i d'oposats estils, i en l'execució d'ell va superar-se la gentil guitarrista. Després de lluir el seu mecanisme pulcre i afinat en les produccions de Bach, Sors, Tàrrega, Coste i Aguado, manifestà la senyoreta Rodés la seva musicalitat finament sensible, ja que amb igual amor interpreta els primitius de la guitarra, com Robert de Viseo i Milan, que les creacions modernissimes de Broqua, Fortea, Llobet i Moreno Torroba. El triomf de Rosa Rodés en la sessió que comentem fou complet i decisiu.

No ens és possible detenir-nos en la crítica dels concerts abundosos que des de mitjans de curs han tingut efecte a l'esmentada Sala. Assenyalarem en primer lloc els recitals de la cantatriu Pepeta Paulet i del pianista F. Ardèvol, sovint aplaudits al mateix local, i d'una manera particular també el recital que donà el dia 25 de juny En Xavier Gols, pianista distingit i autor d'una ben reixida *Suite* escrita dintre l'estil antic, que, estrenada la nit aquella, ens mostrava prou la traça adquirida en la composició pianística per En Gols, el qual fou molt aplaudit i festejat.

No oblidem els dos concerts organitzats pel Club Femení i d'Esports de Barcelona, que oferiren sengles programes dedicats a l'art vocal; el primer a càrrec de les cantatrius Pilar Rufí i Concepció Callao, acompanyades per la pianista Maria Carbonell, i el segon per la novella Agrupació Choral de Música Antiga, dirigida per Isidre Moles.

Fou també un concert curiós el que donà el pianista i compositor portuguès Oscar da Silva, amb el concurs de la cantatriu Mercè Plantada i del Quartet Laietà Les composicions del senyor da Silva són correctes i distingides, però les que ofereixen un interès més particular són les inspirades directament en la música popular portuguesa.

Recordem encara el recital de guitarra que, donà la senyoreta Josefina Cruzado Tàrrega, neboda del famós guitarrista Francesc Tàrrega, la qual escoltà aplaudiments sincers i ben entusiastes, i la sessió de cançons, àries i duets per Georgette Castagnier (sopran), Joan Segalà (tenor) i Tomàs Buxó (pianista). Aquests artistes darrers trobaren en l'auditori de la Sala Mozart un acolliment simpàtic i força falaguer.

A fi de curs, com de costum, s'han donat al mateix lloc audicions privades de deixebles de l'Acadèmia Ainaud, de les professores Joaquima Sànchez de Rodríguez i Maria Sánchez Gòmez, de Càndida Palau i del reputat pianista del Trio Barcelona Ricard Vives. Fou un llarg estol de damiselles i de xamosos infants que demostraren posseir aptituds musicals ben dirigides vers el domini d'un repertori selecte, de piano i de violí, i esperançadores d'èxits més brillants i populars el dia que hagin assolit la perfecció absoluta de la tècnica, on solament s'hi arriba amb la perseverança i l'estímul — S.

ORFEÓ GRACIENC. — Mentre l'Orfeó que dirigeix el mestre Balcells col·laborava assíduament amb l'Orquestra Pau Casals en les audicions de *Manfred* al Palau de la Música Catalana, de la *Novena Simfonia* i *La nit de Nadal* a l'Exposició, la sala de l'Orfeó Gracienc no ha restat pas inactiva. Ultra les sessions íntimes que la Secció de Dansa, Rítmica i Plástica del mateix Orfeó, dirigida per Ivonne Attenelle de Gimènez, hi donà els mesos d'abril i juny, oferint uns programes ben suggestius i atraients, el Grup de Festes d'aquella entitat aprofità l'estada a Barcelona de la eminent arpista, a Suïssa força estimada, Na Lluïsa Bosch i Pagès, la qual, amb la cooperació del pianista Joan Molinari, donà un concert molt escollit, on va fer admirar de nou el seu art depurat i d'extraordinària finesa que pocs dies abans, en un programa gairebé semblant, havia manifestat ja davant el selecte auditori congregat al Pavelló d'Artistes Reunits de l'Exposició. L'èxit de la senyoreta Bosch i Pagès, a la sala de l'Orfeó Gracienc, el 19 d'abril, fou igualment viu i entusiasta.

Posteriorment un concert dedicat als subscriptors de la revista "Música" donà ocasió d'admirar el bell conjunt ofert pel Sedlak-Vinkler Quartett, de Viena, amb la particularitat d'haver inscrit aquells artistes forasters en el programa, entre dos quartets d'Arensky i de Dvorak, el *Quartet I*, op. A-16, de Joan Manén, que fou assaborit amb marcada fruïció per l'auditori allí reunit. La mestria dels professors vienesos meresqué els més grans elogis.

Una bella sessió musical va ésser també la que es donà el 22 de maig, amb el concurs de l'Orfeó Gracienc i de les senyoretes Francesca Gibert, cantatriu, i Josepa Tomàs, al piano. La senyoreta Gibert tingué el bon gust de dedicar tota una part del seu programa a la cançó catalana i en ella va triomfar totalment; havent estat festejada no menys en el repertori dels mestres estrangers que interpretà a la primera part del concert.

La tercera part anà a càrrec de la massa choral de l'Orfeó Gracienc. En aparèixer la senyera, tant de temps enyorada, tothom, a peu dret, esclatà en una ovació formidable, que durà una llarga estona, i que es renovà en atacar les primeres notes de l'himne de l'Orfeó *Voltant la Senyera*, del mestre Balcells. L'entusiasme no minvà en tota la resta de la vetllada, durant la qual l'Orfeó cantà diverses cançons populars; *Nocturn*, de Balcells; *La mort de l'escolà*, l'inspirat poema de Nicolau, i *La Pàtria Nova*, de Grieg, obres que l'Orfeó Gracienc digué amb una gran emoció.

En el concert organitzat pel Grup Excursionista de la mateixa entitat choral, amb motiu del seu XVIII aniversari, hi prengueren part la mezzo-soprano Teresa Boldú, guanyadora del premi de la Diputació de l'any 1928; la violinista Rosa Mas, deixeble de Francesc Costa, i les pianistes Maria Teresa Balcells i Roser Mas, amb la

cooperació del rapsoda Josep Riera. El programa, força variat, oferia l'atractiu d'alguns noms catalans: Morera, Toldrà, Barberá, Lamote de Grignon, Alfonso i Orfila d'Alfonso. Cal remarcar que les composicions d'aquests dos darrers autors eren per a violí i piano: *Serenata* i *Frisança* ,respectivament, i apareixien en el programa amb la qualitat d'estrena. Per bé que ens hauria plagut assistir a aquesta simpàtica festa, tasques imperioses ens ho privaren, amb força sentiment per part nostra.

PALAU DE LA GENERALITAT. — El dia 26 de juliol, a la tarda, els artistes becaris de la Diputació de Barcelona obsequiaren aquesta Corporació amb un variat concert que se celebrà a la Sala de Sant Jordi, davant d'un concurs nombrosíssim, entre el qual figuraven moltes dames i damiselles.

Els artistes Teresa Boldú, mezzo-soprano; Pau Civil, tenor, i Lluís Millet i Farga, violoncellista, acompanyats als piano per Alexandre Vilalta, interpretaren els diversos números que componien el programa. Els dos primers, en el repertori d'òpera, demostraren posseir facultats vocals estimables, per bé que llur estil és susceptible de millora. En quant al violoncellista Millet i Farga ens hauria plagut escoltar-lo en un lloc més adequat, ja que els sorolls del carrer ofegaven sovint la música de la sala.

Les excellents qualitats del darrer artista i els mèrits dels cantants, foren no obstant, ben estimats, expressant-ho prou els aplaudiments del selecte concurs.

Girona

Monument a Garreta

Amb motiu de la inauguració del monument a l'eminent músic empordanès Juli Garreta, heus ací una informació detallada dels actes més importants celebrats a Girona els dies 14 i 15 del passat juliol.

Dilluns, dia 14, a dos quarts d'una del migdia, va tenir efecte a la Rambla una audició de sardanes de Garreta (*Somnis, Pastoral* i *La fada*). Aquest fou el primer número del programa del festival organitzat a honor seu.

A dos quarts de quatre de la tarda, arribà el mestre Pau Casals, acompanyat del seu germà Enric, de la violoncellista senyora Vidal, del violoncellista belga Fiseneerg i del musicògraf Joaquim Pena.

A les sis de la tarda arribaren els professors qui formen part de l'Orquestra Pau Casals, per tal d'assistir a l'acte del descobriment del monument a Juli Garreta, que s'efectuà a dos quarts de set als jardins de la Devesa.

Hi assistiren el governador civil, l'alcalde de Sant Feliu de Guíxols amb una comissió d'aquell Ajuntament, la comissió organitzadora i una gentada enorme.

Per la comissió organitzadora va pronunciar un discurs, fent sobresortir l'acte que es celebrava, el senyor Sobrequés, i seguidament l'alcalde va fer córrer la cortina i deixà descobert el monument, que consisteix en un bust de bronze del genial compositor empordanès, obra de l'escultor gironí Joan Carrera, collocat damunt d'un bloc de pedra.

El senyor Pena, secretari de l'Orquestra Pau Casals, digué uns quants bells mots associant-se a l'obra de Garreta i fent present la predilecció que aquest havia tingut sempre per a la referida massa musical. Seguidament féu ús de la paraula Pau Casals, qui va lloar la tasca realitzada per Garreta, no solament com a músic, sinó també com

un home d'estudi, i el comparà amb les notabilitats més rellevants del món de la música.

L'alcalde doctor Coll acceptà el monument en nom de la ciutat, i manifestà que aquesta se sent orgullosa de perpetuar la memòria d'un dels grans homes qui honoren Girona, i enaltí Garreta i recordà l'amistat que l'unia amb el finat.

Terminat l'acte inaugural, la cobla Girona va donar una audició de sardanes davant del monument; interpretant-se *La filla del marxant, Frisança, Sommi gris, A En Pau Casals, Matinada* i *Pedregada*, totes elles d'En Garreta.

A la nit, al Teatre Albèniz, se celebrà l'anunciat concert a càrrec de l'Orquestra Pau Casals. El públic omplí el teatre de gom a gom. Tots els executants foren ovacionats.

L'endemà, dimarts, el mestre Pau Casals fou obsequiat amb un àpat, ballades de sardanes i visites als principals monuments de la ciutat.

IGUALADA

Amb el més falaguer èxit celebraren un interessant concert els alumnes del Conservatori de l Ateneu que dirigeix el mestre Borguñó. Malgrat la longitud del programa aquest es desgranà sense defallir un moment l'atenció de l'auditori que en alguns moments manifestà francament llur entusiasme per l'execució acuradíssima d'alguns solistes i molt especialment pel conjunt d'instruments de corda i piano amb què foren finalitzades les dues darreres parts.

Pocs dies després tingueren lloc els exàmens dels alumnes del referit Conservatori formant el Jurat el violinista Francesc Costa, el compositor Amadeu Cuscó i el pianista senyor Caminals.

La nota més simpàtica es donà a la nit en procedir al repartiment de les qualificacions. Després de felicitar En Franscesc Costa als mestres, alumnes del Conservatori i Junta de l'entitat que el sosté, encoratjant-los a prosseguir la tasca tan brillantment realitzada i d'ésser contestat amb paraules de regraciament pel President de l'Ateneu senyor Sabaté, accedint a insistents precs dels presents a l'acte s'improvitzà un petit concert, i el celebrat violinista, acompanyat respectivament pels mestres Caminals, Cuscó i Borguñó, encisà l'auditori amb mantes composicions interpretades de faisó incomparable.

Acabada la festa nombrós públic féu un entusiasta comiat als referits mestres que ja passada mitja nit, acompanyats del mestre Borguñó, emprengueren el retorn a la ciutat comtal.

La REVISTA MUSICAL CATALANA publicarà en el número proper de setembre la conferència del mestre Vicents M.ª de Gibert, "El Romanticisme en la música religiosa", i altres treballs igualment importants que tenim ja compostos. — En el mateix número acabarà la interessant conferència del mestre Francesc Pujol, "El vol d'una cançó."

Vida musical dels Orfeons de Catalunya

Concerts i festes d'art celebrats el mes de juny

Dia 1. — *Orfeó Vicentí*, de Sant Vicens dels Horts. Concert al Centre Catòlic d'Hospitalet.

— *Escola Choral Martinenca* (director Manuel Bosser). Concert benèfic pro-presos, amb la cooperació de la cantatriu Pilar Rufí.

— *Orfeó Gracienc*. Sessió a càrrec de l'Escola de Gimnàsia i Dansa Rítmiques de Mme. Ivonne Attenelle de Gimènez.

Dia 9. — *Orfeó de Santa Llúcia* (director Ildefons Barberà). Prengué part en l'Homenatge a la Vellesa celebrat a Camprodon.

Dia 13. — Orfeó Català (director Lluís Millet). Concert organitzat per l'Associació de Música "da Camera". Primera audició de la cantata *Crist jeia en la mortalla*, de J. S. Bach.

Dia 15. — *Orfeó de Sans, Orfeó Montserrat, Schola Cantorum de Sant Miquel* (director Antoni Pèrez Moya). Concert al Palau Nacional de l'Exposició.

— *Orfeó Garriguenc*. Prengué part en l'Aplec de la Sardana a Puiggraciós.

— *Orfeó Gelida* (director Joaquim Llopis). Concert al Casal Gelidenc, amb la cooperació de la Secció de Rítmica i Plàstica del Casal Catequístic, que dirigeix En Joaquim Soler.

Dia 19. — *Orfeó Granollerí* (director Marian Bataller). Concert dedicat als socis protectors i llurs famílies. Estrena del poema *El cavall de Sant Miquel*, de Sebastià Rafart.

Dia 20. — *Orfeó de Santa Llúcia*. Prengué part en la Festa missional celebrada al Palau de les Missions a l'Exposició.

Dia 21. — *Orfeó Gracienc* (director Joan Balcells). Prengué part en l'audició de *La nit de Nadal*, de J. Lamote de Grignon, al Palau de Projeccions de l'Exposició.

Dia 22. — Orfeó Català. Concert-repàs.

— *Orfeó "L'Eco de Catalunya"* (director Josep M.ª Comella). Excursió marítima a Roses. Al matí, audició de motets durant la celebració de les misses. A la tarda, de retorn, concert a bord.

— *Orfeó "El Roser"* (director Josep Marimon). Celebrà amb diversos actes la Diada de la Senyera. Concert a l'estatge social amb la cooperació de la Cobla Barcelona-Albert Martí.

— *Orfeó de Sabadell* (director Josep Planas). Audició de cançons en la inauguració de l'Estació de Bella-Terra, dels Ferrocarrils de Catalunya.

Dia 24. — *Orfeó Montserrat*, del Centre Moral Instructiu de Gràcia (director Antoni Pèrez). Prengué part en l'acte de propaganda a favor de lo bona premsa, que se celebrà a l'església major de Santa Anna.

— *Orfeó Montserrat*, d'Olesa (director F. Maune). Concert amb motiu de la festa major, cooperant-hi la Cobla Antiga Pep de Figueres. L'Orfeó cantà també la missa en l'Ofici celebrat a l'església.

Dia 26. — *Orfeó "L'Eco de Catalunya"*. Concert als jardins del Club Deportiu "Las Hiladuras", de Sant Andreu.

Dia 27. — ORFEÓ CATALÀ. Concert de gala al Palau de la Música Catalana en honor dels felibres arribats de Provença.

Dia 29. — *Orfeó Gracienc*. Prengué part en l'audició de la *Novena Simfonia* de Beethoven, per l'Orquestra Pau Casals, al Palau de Projeccions de l'Exposició.

— *Orfeó de Sabadell*. Concert a l'Acadèmia Catòlica, de Sabadell.

Dia 30. — *Orfeó Barcelonès* (director Joan Altisent). Audició de cançons a la Ràdio Barcelona.

Concerts i festes d'art celebrats el mes de juliol

Dia 1. — *Orfeó Olotí*. Concert benèfic al Teatre Principal d'Olot, amb la cooperació de la Cobla Unió Artística.

Dia 5. — *Orfeó Gracienc*. Concert dedicat als socis protectors, amb la collaboració dels joves artistes Rafel Ferrer, violinista, i Narcís Oller, pianista.

Dia 6. — *Orfeó Gracienc*. Festa de repartiment de premis als alumnes que més excelliren dintre el curs suara finit. Cançons amb gestos, demostracions de Rítmica i Plàstica i cançons infantils.

— *Orfeó Vigatà* (director Mn. Miquel Rovira). Concert al Foment Catòlic, de Vich, amb la collaboració de la Cobla Barcelona.

Dia 7. — *Orfeó Vigatà del Conservatori*, de Vich. Concert popular amb la cooperació de la Cobla Barcelona, al Passeig de Santa Clara, amb motiu de la festa major.

Dia 13. — *Germanor dels Orfeons de Catalunya*. Festival a l'Estadi de l'Exposició de Barcelona.

Dia 14. — *Orfeó "La Sardana"*, de Sant Pol de Mar (director Salvador Vives). Prengué part a l'homenatge al mestre Enric Morera. Cooperaren al mateix concert el *Chor Catalunya Nova* i l'*Orfeó Ateneu Obrer*, de Canet de Mar (secció d'homes).

Dia 19. — *Orfeó Barcelonès*. Concert a l'Ateneu de Sant Just Desvern, amb la cooperació de l'Orfeó de la pròpia localitat.

Dia 20. — *Orfeó Goya* (director Marian Mayral). Concert dedicat als socis protectors, a càrrec de les seccions que integren l'Orfeó i l'Acadèmia Musical.

— *Orfeó "La Lira"*, de Tremp (director Francesc Folguera). Festa d'homenatge al seu mestre i fundador.

— *Orfeó Pàtria*, de Molins de Rey (director M. Blanch). Cantà escollides composicions amb motiu de la visita del P. Abat de Montserrat a Molins de Rey.

Dia 21. — *Orfeó de Sabadell*. Concert al Teatre Principal en obsequi als seus socis protectors. Primeres audicions: *Els remers de Volga* (popular russa); *Els contrabandistes, Muntanyes de Canigó* i *Les nines de Cerdanya* (populars catalanes), Planas; *Marinada* (sardana), Pèrez Moya.

Dia 22. — *Orfeó Goya.* Audició de cançons a la Ràdio Barcelona.

Dies 24-27. — *Orfeó de Sabadell.* — Excursió artística a l'Illa de Mallorca. Dos concerts al Teatre Líric de Palma i un concert a la Casa de Misericòrdia.

Dia 27. — *Orfeó "L'Eco de Catalunya".* Concert dedicat als socis protectors, amb la cooperació del Quartet Mundial, al local social de l'Orfeó.

— *Orfeó Sarrianenc* (director Mn. Angel Obiols). Excursió artística a la vila de Teyà. Concert al local de la Societat La Palma.

— *Orfeó de Sans* (director Antoni Pèrez Moya). Concert a Sant Pau d'Ordal.

Dia 28. — *Orfeó Barcelonés.* — Concert a Mataró (Jardins del Parc) amb la cooperació de la Banda Municipal de Mataró, la Cobla Barcelona-Albert Martí i l'Esbart Català de Dansaires.

Dia 29. — *Orfeó Atlàntida* (director Armand Soler). Prengué part en el Festival Pro-presos celebrat al cinema Ideal del Poble Nou.

Dia 31. — *Orfeó "L'Eco de Catalunya".* Concert al camp Club Deportiu.

Diuen de Balaguer que uns quants joves i damiselles han emprès la reorganització de l'*Orfeó Balaguerí* que tants èxits havia assolit fa alguns anys.

Els nous orfeonistes assagen sota la direcció del mestre Simeó Jou.

A Figueres s'està treballant activament, també, per a reorganitzar l'antic *Orfeó Figuerenc*, que assolí sorollosos triomfs, passejant la seva senyera amb el nom d'Orfeó "Germanor Empordanesa".

Associacions de Música de Catalunya

Concerts celebrats el mes de juny

L'Orquestra Simfònica de Madrid, dirigida pel mestre Fernàndez Arbós, ha repetit enguany la seva acostumada tanda de concerts en diverses localitats de Catalunya. S'ha fet aplaudir de nou a la Filharmònica de Tarragona i a les Associacions de Manresa i Tàrrega.

Els celebrats concertistes Blanca Selva i Joan Massià han dedicat una sessió als socis de Vich.

Els artistes no menys prestigiosos Mercè Plantada i Joan Manén han assolit un èxit brillant a l'Associació de Figueres.

L'Orquestra de Camera, de Sabadell, que dirigeix el mestre Cassià Casademont, ha tingut un bon acolliment a Vilafranca del Penedès.

Un altre nou agrupament instrumental, l'Orquestra Clàssica de Barcelona, sota la direcció del mestre Josep Sabater, que va debutar el mes de maig a Mataró, ha donat un concert a Sabadell, amb la collaboració de la violinista Rosa Garcia Fària, essent força aplaudits.

Concerts celebrats el mes de juliol

L'Orquestra Clàssica de Barcelona, que acabem d'esmentar, va cloure el curs de l'Associació de Figueres, i amb ella va collaborar igualment la senyoreta Garcia Fària.

Els mateixos elements es manifestaren amb igual èxit a l'Associació de Reus.

El Quintet Català ha renovat els seus èxits a l'Associació de Valls.

Esmentarem, per fi, el variat concert que als Amics de la Música de Badalona donaren els coneguts artistes Coloma Casals, cantatriu; Francesc Casanovas, saxofonista, i Antoni Udina, pianista.

Noves activitats de l'Associació de Música "da Camera". Es crea una secció d'Audicions Intimes.

L'Associació de Música da Camera, en les seves darreres Juntes generals, ha acordat la creació d'una secció d'"Audicions Intimes". L'objecte d'aquesta secció serà, com el seu nom indica, l'organització de concerts dintre d'un ambient d'intimitat, de gran respecte i de devoció a la música.

L'existència d'aquesta Secció vindrà a complir una funció de veritable necessitat dintre del nostre món musical, sense que això sigui en perjudici de les grans audicions que organitza l'esmentada entitat, les quals seguiran tenint la mateixa importància i esplendorositat que han fet el prestigi de l'Associació de Música da Camera.

En la darrera reunió de la Junta Directiva de l'Associació de Música "da Camera" quedà nomenada la Comissió organitzadora de la secció "Audicions Intimes". Formen aquesta Comissió els senyors Antoni Puig-Gairalt, Ramon Raventós, Josep Rigol i Ricard Vives, sota la presidència del doctor August Pi-Sunyer. En la seva primera reunió ha deixat redactat el projecte de Reglament interior d'"Audicions Intimes", el qual serà sotmès a l'aprovació de la Junta general de l'esmentada Secció, així que el nombre d'adscrits arribi a 300, mínim fixat per a la constitució definitiva d'"Audicions Intimes".

D'aquí a pocs dies serà cursada als socis de l'Associació de Música "da Camera" una circular amb amplis detalls respecte el seu ingrés a "Audicions Intimes" i assenyalant un termini de preferència. Després d'aquest termini es procedirà a la inscripció d'aquelles persones que actualment no formen part de l'Associació de Música "da Camera".

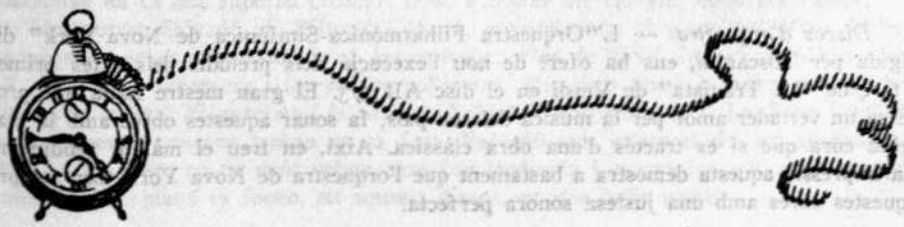

La música en discos

Discos que pertanyen al catàleg de la casa "La voz de su amo":

Discos de solistes instrumentals. — El *Carnaval* de Schumann és impressionat en els discos DB 1252, 1253 i 1254 pel cèlebre piainsta Alfred Cortot. No cal dir que tractant-se d'aquest artista, aquesta execució apareix plena de detalls d'interpretació interessantíssims. Cortot dóna un acusat caràcter a cada un dels *petits* fragments de la *gran* obra. La seva interpretació és sempre molt expressiva, justa i personal, adés tendrament apassionada, adés d'una gran virior i energia; les troballes sonores hi abunden. Recordem, només, per exemple i a l'atzar, la deliciosa interpretació del *Chopin*, d'una poesia tan intensa! La impressió ens sembla justíssima i ben fidel.

Ignace Jan Paderewski, el pianista polonès, és l'intèrpret de *Vals brillant en mi bemoll major*, op. 18, de Chopin i de *Vals caprici* d'A. Rubinstein (disc DB 1273). La tècnica de Paderewski no apareix pas en aquesta impressió amb la puresa de la de Cortot. Es nota sobretot això, en el *Caprici* (ben fill de la seva època) de Rubinstein. Feta aquesta salvetat, hem de dir que l'execució és molt brillant.

Les *Cançó* i *Dansa* núms. 3 i 4 per a piano de F. Mompou, són executades pel seu mateix autor en el disc AA 175. Ja diguérem a propòsit de la primera impressió de Mompou l'efecte que aquesta i el seu intèrpret ens produïen. Les obretes de les quals avui ens ocupem, no ens fan pas variar el criteri exposat abans. Remarquem ara la gran delicadesa i finor palesada en les harmonitzacions de les cançons populars catalanes *El Noi de la mare* i *El mariner*, les quals constitueixen respectivament la primera part de les dues obretes enumerades.

El jovenissim i sorprenent violinista Jehudi Menhuin, de qui ens haviem ja ocupat en altra ocasió, ha impressionat darrerament, acompanyat al piano per L. Persinger, *La romanesca*, melodia del 1600, arreglada per Achron, i *Sierra morena*, serenata andalusa de J. Monasterio (disc DB 1267). La sonoritat de Menhuin apareix en aquestes notabilíssimes impressions amb una plenitud extraordinària. Admirem també en elles la seva gràcia i perfecció tècnica, cas excepcional en un noi de la seva edat. Llàstima, només, que en compte de la serenata de Monasterio no hagi impressionat una obra musicalment més interessant.

Discos d'orquestra. — L'"Orquestra Filharmònica-Simfònica de Nova York" dirigida per Toscanini, ens ha ofert de nou l'execució dels preludis dels actes primer i terç de "La Traviata" de Verdi en el disc AB 573. El gran mestre italià que professa un vertader amor per la música del seu país, fa sonar aquestes obres amb la mateixa cura que si es tractés d'una obra clàssica. Així, en treu el màxim rendiment. La impressió aquesta demostra a bastament que l'orquestra de Nova York toca sempre aquestes obres amb una justesa sonora perfecta.

La nostra "Orquestra Pau Casals", dirigida pel seu fundador, després de publicar la seva justíssima versió de la *Primera Simfonia* de Beethoven, ara, darrerament, ens dóna la *Quatrena Simfonia* i l'obertura de *Les ruïnes d'Atenes*, del mateix autor. Impressionades totes aquestes obres en la mateixa època, en el mateix local i pels mateixos enginyers, presenten les mateixes característiques: el disc transparenta, realment, la sonoritat de l'orquestra executant, la qual, com ja diguérem en parlar de la seva anterior impressió, s'endevina sempre compenetrada amb l'esperit i la forta musicalitat del seu mestre. Tant la *Quatrena Simfonia* com l'esmentada obertura, no són pas de les obres més divulgades del seu autor. Aquesta impressió pot contribuir molt a aquest fi entre els nostres aficionats. En els discos AB 564, 565, 566 i primera cara del 567, hi ha continguda la simfonia; en la segona cara d'aquest últim, l'obertura.

Una altra orquestra, el nom de la qual no s'especifica, sota la direcció de E. Goossens, executa una versió instrumental, també anònima, del *Corpus en Sevilla*, d'Albèniz (disc AF 313). Sentim en alguns fragments d'aquest disc certa confusió sonora que tant pot ésser deguda a la impressió com a la instrumentació de l'obra. Això no vol dir que en l'orquestració no es puguin apreciar detalls molt ben trobats que causen, certament, l'efecte volgut. En l'execució hi ha vida i seguretat.

Encara ens resta parlar en aquesta secció dels discos AF 306 i 325, que contenen respectivament les fantasies sobre motius de *Cavalleria rusticana*, de Mascagni, per Riegg i *La Euterpense*, sobre motius de Clavé per N. Manent, l'última de les quals tan popular havia estat entre els nostres avantpassats. L'intèrpret de la primera és l'"Orquestra Mareck Weber", i de la segona una altra orquestra dirigida pel mestre Gelabert. En la fantasia de Riegg abunden els trucs de *melosa* sonoritat i *enternidora* melodia; la de Manent sobre motius de Clavé, té més franquesa; aquests li presten tot el seu valor. Les dues impressions sonen bé i causaran sens dubte el seu efecte.

Discos de chors. — Esmentem avui, solament, en aquesta secció el disc AE 3004, en el qual sentim l'"Orfeó de Cegues de Santa Llúcia" dirigit pel mestre Ildefons Barbarà, interpretant la humorada de Grieg, *Cançó de nois*, i la cançó popular catalana *El mal caçador* de Morera. En les dues està molt just, però especialment en la segona, la bellíssima cançó tan simple i sentidament harmonitzada, en la qual la impressió sembla també excellir-se.

Discos de Cançons per a una veu solista amb acompanyament. — *Cant dels presoners de Sibèria*, popular harmonitzat per Karategen i *Ella va riure* de Lishin, constitueixen les dues últimes impressions del gran Chaliapine (DB 1352). Les inflexions de la veu del famosíssim artista són retransmeses magistralment; l'acompanyament sona sempre just. El *Cant dels presoners de Sibèria* és d'una tristesa penetrant, i d'ell Chaliapine en fa una superba creació: hom, a través del cantant, endevina l'actor.

Montserrat Salvadó, de l'Orfeó Català, acompanyada al piano pel Mtre. Millet, inaugura les seves impressions amb les cançons: *Flor de lliri* i *Sospirs* de Millet (disc AE 3102); *Els albercocs i les petites collidores*, *Romança sense paraules*, *Les garbes dormen al camp* i *El gessamí i la rosa* de Toldrà. (Disc AE 3115). La finor i delicadesa d'aquestes cançons troben en la Srta. Salvadó una intèrpret del tot adequada a elles. La seva veu no de molt volum però ben timbrada i expressiva, s'hi adiu completament. Veu i piano es fonen, en aquests discos, en una bella unitat.

El tenor Fleta, acompanyat per una orquestra, ens canta els cants populars *Paño murciano* i *Malagueña*, arranjats per Joaquim Nin, en el disc DA 1086. Els giros característics que comporten aquestes cançons espanyoles, donen peu a En Fleta a mostrar les seves facultats i a lluir-se fent les mil cabrioles que la claredat perfecta del disc fan encara ressaltar més.

Sardanes. — *T'estimo* i *Muntanya amunt* de Josep Serra, interpretades per la cobla "Barcelona" en el disc AF 309, són dues airoses sardanes que marquen l'esperit d'una època. Remarquem la superioritat de la segona. La cobla "Barcelona" sona amb una perfecció insuperable. Val a dir que el disc és absolutament immillorable. Ah, si tots els instruments s'adeqüessin tant a la impressió, com els nostres instruments catalans!

Discos de jazz. — *My love parade* i *Nobody's using it noir*, de Grey i Schertzinger: fragments de la pellícula sonora *El desfile del amor*, per Maurice Chevalier, amb acompanyament d'orquestra (AE 3063). *París, jo t'estimo*, de la mateixa pellícula; *Tu ho tens*, de la comèdia musical *Fifty million frenchmen*, pels mateixos intèrprets abans anomenats (AE 3064). *Somni d'amor* i *Ja no s'acostuma*, valsos de la pellícula citada, per l'"Orquestra Jack Hylton (AE 3046). *Marxa dels granaders* i *Somni d'amor*, fragments d'idem, per Jeannette Mac Donald i chor d'homes amb acompanyament d'orquestra (AE 3065); *My love parade*, fox per l'"Orquestra Hig Hatters". *Una petita cosa anomenada amor*, fox de la pellícula *L'angel pecador*, per l'"Orquestra George Olsen" (AE 3045). *Majas y chisperos*, de Demon; *Olé, salao*, vals-jota, de de P. Godes, per l'"Orquestra Demon Jazz" (AE 3061).

Com es veu, la majoria dels discos enunciats en aquesta secció pertanyen a la pellícula sonora *El desfile del amor*, el protagonista de la qual és Maurice Chevalier. Aquest, com ja diguérem anteriorment, sap cantar amb gràcia, té la veu pastosa i dóna intenció a tot el que canta. Citem en aquest sentit el fragment *Tu ho tens* i *Nobody's usin it noir*. Jeannette Mac Donald té també la veu bonica i fresca. L'orquestra que acompanya aquests artistes crea a l'entorn de la seva veu una bella atmosfera sonora.

Les orquestres "Jack Hylton", "George Olsen" i "Hig Hatters" demostren posseir un perfecte entrenament per al gènere que conreen. De quina faisó tan bella sona l'orquestra "Jack Hylton", els valsos que hem anunciat. Notem que el final del vals *Somni d'amor* és una troballa de sonoritat.

Ll. M.ª M.

Havem rebut una atenta lletra, d'un nostre suscriptor, en la qual demana si seria possible de fer en aquesta secció una crònica dels discos principals que publica la casa alemanya "Polydor". A aquest requeriment nosaltres hem de fer constar que faríem això amb gust, sempre que la casa esmentada ens enviés els principals discos que anés publicant, talment com ho han vingut fent les altres cases fonogràfiques de les quals sovint ens ocupem.

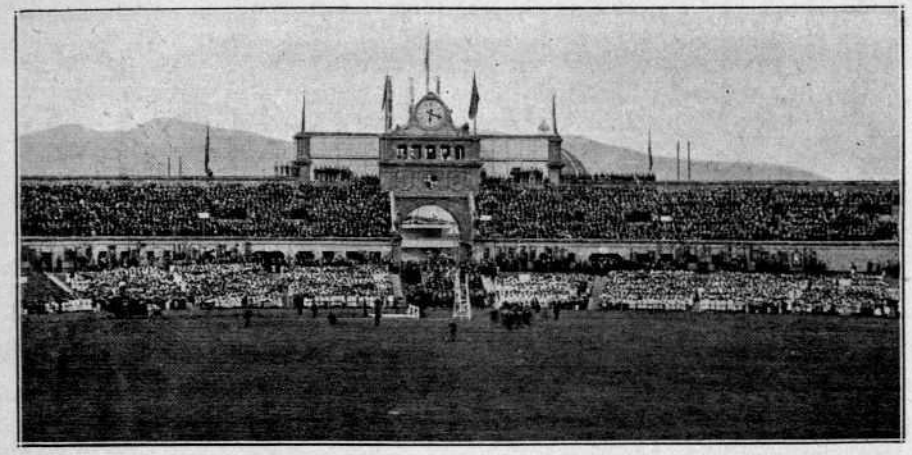

Les gradaries de l'Estadi ocupades pels cinquanta un orfeons en l'acte del concert

El mestre Millet dirigint el conjunt des de la seva tribuna

Els mestres dels orfeons presidits pel mestre Lluís Millet

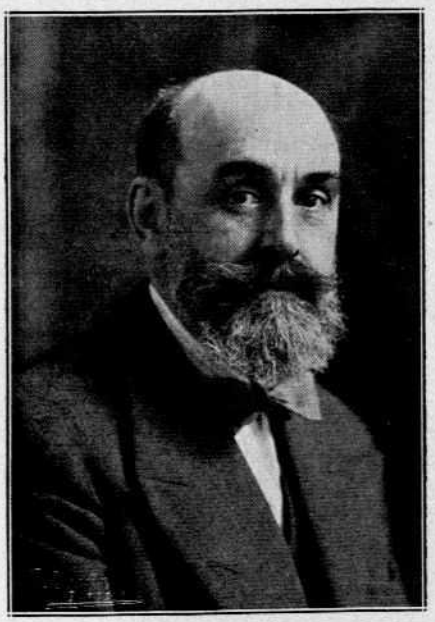

Francesc Pujol, sub-director de l'ORFEÓ CATALÀ, i Joan Llongueres, secretari de la Germanor d'Orfeons de Catalunya, organitzadors del Festival

(Clixés J. Ribera Llopis)

Bibliografia

VINCENT D'INDY: *Richard Wagner.* — Librairie Delagrave. París.

La llibreria Delagrave, de París, acaba de crear una nova important col·lecció de llibres parlant dels músics i de la música. S'intitula, la dita nova col·lecció: *Les grans musiciens par les grans maîtres d'aujourd'hui.*

Afegirem ara (i ho afegirem amb gust), que dirigeix la col·lecció Delagrave el nostre excel·lent amic i col·laborador de la REVISTA MUSICAL CATALANA, Henri Collet.

El primer llibre de la col·lecció Delagrave (llibre que acaba d'aparèixer) fou confiat al mestre V. d'Indy. L'autor de *L'Etranger*, de *Fervaal* i de la *Légende de Saint Christophe* ens parla, en l'obra que ara ens ocupa, de *Richard Wagner et son influence sur l'art musical français.* Tractant-se del mestre d'Indy, ja s'endevina que el seu estudi ha d'ésser important, interessant. Ningú no ignora que d'Indy, ultra un gran músic, és, a més, un home instruït,, un home erudit. Un home, en fi, que té conviccions ben arrelades... que sap defensar (tots ho sabem prou) de manera ferma, contundent. I en defensar les seves conviccions, el seu *credo*, i en combatre els que no pensen com ell, ja és també sabut que l'autor de *Wallenstein* no sol emprar l'eufemisme. Diu les coses clarament, cruament...

Quelcom sura — ens ha semblat — per damunt del que escriu Vincent d'Indy, en el seu darrer llibre: i és que, segons l'autor d'*Helvetia*, no solament Reyer, Chabrier, Bruneau, Magnard, Charpentier, Chausson, Dukas, etc., es deixaren influir per Ricard Wagner, en escriure per al teatre, sinó que hom troba l'emprempta de la grapa genial de l'autor de *Parcival*, fins en l'obra mestra, suggestiva, de Claudi Debussy. És més: *Pelléas et Mélisande*, és, segons d'Indy, "le réel aboutissement de cette période où, sur l'impulsion de Wagner, l'art français s'élança, en un noble mouvement d'enthousiasme, dans la voie du progrès." Car la influència de l'obra i de l'exemple de Ricard Wagner ha estat, entre els músics francesos, (sempre segons el mestre d'Indy), innegablement benefactora. D'Indy combat, doncs, el tòpic ja conegut (i fins rebregat) segons el qual la influència de Wagner fou generalment negativa entre els francesos, ja que el seu art era oposat a l'art llatí, a l'art francès. D'Indy nega també l'afirmació, igualment coneguda, segons la qual Debussy reaccionà victoriosament contra l'art de Ricard Wagner i assenyalà, als músics francesos, (i fins als compositors d'arreu), camins ben nous. "Prétendre que l'auteur de *Pelléas* nous a *libérés* de Wagner, comme l'ont écrit certains critiques insconscients — diu Vincent d'Indy — c'est faire preuve d'un bien pauvre jugement." I afegeix l'autor de *Sauge fleurie*: "L'art de Debussy provient, sans contestation possible, de

celui de l'auteur de *Tristan;* il est fondé sur les mêmes principes et il emploie les mêmes éléments et les mêmes méthodes pour établir l'architecture de l'œuvre; la seule différence est que, chez Debussy, l'application du drame wagnérien est manifestement traitée *à la française,* conservant au dialogue sa clarté et le faculté d'être compris dans tous ses détails. La part personelle du poète des *Nocturnes* reste assez belle pour qu'on ne puisse lui reprocher d'avoir usé de ces éléments, déjà connus, du grand artiste."

Diu, en fi, el mestre d'Indy:

"Le triomphe de *Pelléas et Mélisande* ne nous apparaît donc pas comme un événement destructeur de l'influence wagnérienne, ni, surtout, comme le point de départ d'une ère musicale nouvelle (le mouvement fatal d'imitation debussyste fut de courte durée) mais, au contraire, comme le point *terminus* de la féconde et magnifique époque de production que l'art de Richard Wagner avait contribué à établir dans notre pays".

I ens sembla que tot això és prou clar.

Afegirem ara que d'Indy prova el que diu. Analisa tècnicament *Pelléas* i apareix ben palès, en efecte, que d'Indy té raó. El breu anàlisi que ens ocupa ens sembla un model de claredat, de luciditat.

Per tal de ben provar i de ben fonamentar la seva tesi, Vincent d'Indy escriu en el seu llibre del qual parlem, onze capítols dedicats, respectivament, als Orígens de l'art musical francès, a l'Estat de la música francesa durant la primera meitat del segle dinovè, als Orígens de l'òpera alemanya, a Ricard Wagner, a l'Òpera francesa contemporània de l'eclosió wagneriana, a la Societat nacional de música i a l'escola de Cèsar Frank, a Les innovacions wagnerianes en el llenguatge musical, la tècnica i l'escriptura, a l'art Després de Bayreuth, a la Influència benfactora, als Trenta anys de progrés deguts a la divulgació wagneriana a França i al Modernisme. Segueix una breu conclusió.

El llibre de Vincent d'Indy és clar, valent, contundent (com tots els seus). És l'obra d'un músic, d'un artista i, oi més, d'un historiador. Suscitarà, segurament, més d'una controvèrsia. Però la petja de l'autor de la bella Simfonia sobre un tema *montagnard* ens sembla ferma i segura. I el que diu d'Indy a propòsit de la influència, entre els músics francesos, del fet wagnerià, de l'exemple de Ricard Wagner, ens sembla innegablement cert. Ricard Wagner fou, en tot cas, pels artistes francesos (talment com pels artistes d'arreu), una mena d'excitant. Ho són, ho esdevenen, però, tots els grans genis; tots els homes que viuen i que imposen un ideal ben definit i, sobretot, ben enlairat. I ningú no podrà mai negar, certament, que Wagner imposà un art, un ideal... — F. Ll.

Bl. Selva: *Déodat de Séverac.* — Librairie Delagrave. París.

Després del llibre de Vincent d'Indy, consagrat a Ricard Wagner i a la seva influència en l'art musical francès, l'editor Delagrave ha publicat l'estudi de Blanca Selva, dedicat a Déodat de Séverac.

El llibre de la nostra admirada amiga és, doncs, el segon de la col·lecció anomenada: *Els grans músics pels mestres d'avui.*

Blanca Selva era indicadíssima per a parlar de Déodat de Séverac. Era amiga del bon músic. A més, una innegable afinitat d'idees, de sentiments, d'ideal d'art, feia semblants, en veritat, les ànimes de Séverac i de Blanca Selva. Ambdós fugien, semblantment, de les mundanitats, dels artificis i falsedats de les grans urbs i ambdós sentien l'atracció viva de la terra i, per damunt de tot, de la *nostra terra* (que era, que és també la terra llur). Ambdós gustaven, igualment, l'encís de la nostra parla i de la nostra llum. Sí, Blanca Selva *havia* de parlar de Déodat de Séverac i *havia* de fixar, en les pàgines d'un llibre, els dalers, la idiosincràsia, el somni d'art (art ben nostre, ben mediterrani) d'aquell gran músic que escriví, com ja és sabut, *En Languedoc* i *Cerdanya*. Car Séverac tenia una estètica ben seva, ben definida, que Blanca Selva ha condensat, ha expressat de faisó clara en el tercer capítol del seu llibre.

I l'estètica, el *credo* de Déodat de Séverac (*credo* que haurien de seguir, que haurien de compartir tots els nostres músics) era, d'altra part, ben senzill. Estimava la nostra terra, la nostra llum, les nostres cançons, la nostra cobla, els nostres paisatges i l'ànima, en fi, que ens aguanta a tots, que ens fa ésser nosaltres; i amb tot això, Séverac somniava un art clar, concret, típic, alliberat de noses, d'artificis; un art, en fi, que a tots ens agradés, que a tots ens definís i ens representés. Séverac somniava fins i tot una Escola Mediterrània de Música, el centre de la qual hauria hagut d'ésser a Barcelona, però amb filials escampades un xic arreu, des de València fins Marsella... Ah! si, Séverac era un músic *nostre*.

Després d'un saborós (i tal!) *Avant-propos*, hi ha en el llibre de Blanca Selva un capítol: *L'home i l'Artista*, que escriuen, en veritat, tres bons amics de Séverac: Paul Poujaud, Mare Lafargue (fragments de treballs publicats) i Gustave Violet. (No podem estar-nos de fer constar que servem el millor record del talentós escultor Gustave Violet. L'haviem conegut, fa anys, l'haviem tractat, i haviem admirat les seves obres. Es tracta d'un home, d'un artista, que honora, en veritat, la raça nostra).

Els mots de Poujaud, Lafargue i Violet són sentits, són plens de vida. Són, sobretot (i d'aquí la valor *llur*) deliciosament *objectius*.

Blanca Selva trassa, després (segon capítol), la vida de Déodat de Séverac. L'estudi de la coneguda pianista és admirable. Com tot batega, realment, en les pàgines d'aquest capítol!

Per a escriure'l, Blanca Selva se serveix, sovint, de mots del propi Déodat de Séverac (cartes adreçades a la seva família, cartes dirigides a l'autora del llibre i a Carles i a René de Castera).

Blanca Selva, publica també, en el capítol del qual parlem, un llarg i significatiu fragment de la tesi de Séverac amb la qual s'acomiadà (acabats ja els seus estudis) de la *Schola Cantorum* de París. Calia una certa ardidesa per a dir *totes aquelles coses...* i precisament a la *Schola!*

El segon capítol del llibre de Blanca Selva (dedicat, doncs, a parlar de la *vida* de Séverac), és impressionant, és emocionant. Gràcies al talent, a la cordialitat absolutament germanívola de Blanca Selva, l'ànima del seu amic, del seu germà d'art, d'ideal, l'ànima sencera de Déodat de Séverac batega veritablement (anàvem a escriure: *aleteja*) en les pàgines belles, vibrants (i, amb tot, també objectives) del capítol recordat.

Segueixen, després, dos breus capítols dedicats, respectivament, a l'*ànima* de la

música de Séverac i als seus *Projectes*. I clou el llibre una llista de les obres de Séverac (obres publicades, desaparegudes, no acabades, etc.)

Perquè no dir-ho? El llibre de Blanca Selva ens sembla, *és* incomplet. Hi manca un capítol dedicat a estudiar, a analitzar les obres (o les obres més importants, més representatives) de Déodat de Séverac. Blanca Selva dóna les seves raons (bé prou que ho havem llegit) i explica la causa d'aquest defecte, realment, del seu llibre. I diu, doncs: "Hauríem desitjat completar aquest llibre amb l'estudi detallat, des del punt de mira expressiu, de les principals obres de Séverac. Els límits d'aquesta col·lecció ens obliguen a no fer-ho; perquè val mes — diu també Blanca Selva — abstenir-se de tractar un assumpte que tractar-lo malament..." D'acord. Amb tot... calia escriure el susdit capítol (mal no fos sinó de manera breu, sintètica—no li manca traça, perícia a Blanca Selva, per a saber concretar, *seleccionar*). — És més: *cal escriure'l*. Cal completar el bonic llibre que Blanca Selva ha dedicat al seu company Séverac. Cal escriure el capítol que manca... i afegir-lo a una nova edició. L'editor no podrà negar-s'hi.

I que ens perdoni l'autora talentosa, incansable, del llibre del qual acabem de parlar. Però havíem també conegut el plorat músic i ens havem delectat, més d'un cop, llegint, per exemple, aquell admirable *Coin de Cimetière au printemps*. I tot el que a Séverac es refereix, també ens interessa. Heu's ací, doncs, per què voldríem veure el llibre, l'important, el sentit llibre dedicat a l'autor de *Par le Mas en Fête*, completat, *terminat*. — F. Ll.

Frederic Alfonso: *Petita serenata*, per a violoncel (o violí) i piano. — Boileau, Barcelona.

El mestre Alfonso, amb aquesta composició, com el seu títol indica, no ha volgut pas fer una obra transcendent. És una peça de poques dificultats per a l'instrument pel qual està escrita i és dictada per una inspiració fàcil i distingida. No cal dir que la factura és excel·lent, però cal fer notar, demés, la seva elegància i distinció melòdica que creiem la faran figurar aviat i per llarg temps en el repertori dels nostres violoncel·listes. — Ll. M.

Margarida Orfila: *Petites semblances*, piano sol. — Unión Musical Española de Barcelona.

Aquestes *Petites semblances* per a piano són filles d'un amor de mare i d'un temperament musical excel·lent, ben dotat, equilibrat; temperament madurat per una tècnica segura i assenyada. Aquestes cinc peces curtes són com uns retrats musicals dels fillets de la Margarida Orfila, musiquessa exemplar, que sense pedanteria i amb sinceritat fa música, no solament correcta sinó també plena de sentit, distingida i rica dels elements primordials de l'art. Aquestes qualitats, que són de lloar en tot compositor, ho són encara més si es troben reunides en una artista-dona, que tan poc abunden en el camp de la creació artística.

Si simpàtica és la idea originària d'aquestes peces pianístiques de l'Orfila, més ho és la realització llur. La compositora amb el cor de mare amorosa i amb la intuïció

d'artista descriu amb la melodia, harmonia i ritme el temperament característic de la seva mainada. Qui més que una mare pot conèixer els seus fills? Qui com ella pot penetrar les grâcies i maneres que formen la idiosincràsia dels rebrots de les seves entranyes? Però per expressar-ho artísticament demés d'ésser mare cal posseir el do i el mestratge que tot art reclama. Donc, Margarida Orfila no tan sols és una bona mareta, aguda d'amor pels seus fillets, sinó també una vera musiquessa, que no solament té instint, intuïció, sinó que coneix perfectament els camins i mitjans de l'art, de l'art de composar amb lògica i distinció els elements sonors que són propis d'ell; aplec de qualitats que, si no es troben pas sempre en els compositors homes, menys són sovintejadores en les poques compositores que tenim entre nosaltres.

Les nostres enhorabones a la mare-artista; i que per molts anys art i família siguin les inspiradores de les seves obres i la seva alegria. — Ll. M.

Georges Dandelot: *Six chansons de Bilitis.* — Max Eschig. Paris.

En parlar de les *Sis Cançons* de Dandelot, cal formular, per a començar, el següent elogi: que l'ambient creat pel músic lliga, harmonitza deliciosament amb l'ambient, amb el caràcter que podríem dir-ne íntim, de la prosa, ja ben coneguda, de Pierre Louys. Prosa que Dandelot ha musicat, ha voltat de bells sons, amb traça ben palesa. Però ja en llegir la primera cançó (*Le Passant*), hom nota prestament que tot això és ben fill de Debussy. Fixeu-vos, si no, en les novenes que l'executant trobarà tot seguit. Fixeu-vos, sobretot, en la dolçor, en la *sensualitat* general de l'obreta de la qual parlem... i de les obretes que seguiran. Sovint, l'executant sent, materialment, sota els seus dits, la flonjor, podríem dir, dels bells... però avui ja ben coneguts acords. I res no dóna mai — afegirem — la sensació de quelcom rebuscat. Tot, al contrari, apareix *natural.*

En llegir la primera cançó del breu recull, observarem també i llaminejarem certes quintes que sonen bé. Sí, aquest bon gust, aquesta concisió d'escriptura i, per damunt de tot, la dolçor general de la majoria de pàgines que ara ens ocupen, tot evoca, certament, l'art de Debussy. Tot això, oi més, és un art ben francès.

I ja que parlàvem de *novenes* (acord que Dandelot usa amb traça), assenyalarem les que hom troba en la Cançó núm. 4 (*La nuit*). Això sona, en veritat, esplendorosament. I noti's que, sovint, es tracta d'un sol acord, d'una fórmula insistentment repetida. Això — afegirem ara — recorda també l'ambient creat per Claudi Debussy. Però l'aplicació és justa, oportunissima.

Considerem les *Sis Cançons* de Dandelot absolutament reeixides i representatives, a més, d'un caire ben marcat, ja ben classificat, de l'art contemporani o, millor dit encara, *modernissim.* — F. Ll.

HOMENATGE A FRANCESC PUJOL. — El senyor Josep M. Arajol ha exposat la següent idea, acollida tot seguit amb el més franc entusiasme:

"Tots els que tinguérem la sort d'assistir i d'aportar la nostra cooperació al magne festival d'Orfeons de Catalunya celebrat el diumenge 13 de juliol a l'Estadi de l'Exposició de Barcelona, no podrem oblidar mai més la bellesa i la magnitud d'aquell espectacle edificant, amb la superba i magnífica desfilada de tots els cantaires de Catalunya, nois, noies i homes, amb les seves glorioses senyeres i amb la unió perfecta de tantes veus diverses, vingudes d'arreu de la terra, totes fèrvides, totes entusiàstiques, totes vibrants d'alta idealitat, obedients al braç enèrgic i a la mirada rutilant del mestre Lluís Millet, aquest home únic entre nosaltres per la seva fe arborada i pel seu fermíssim amor a les nostres cançons i a tots els ideals sublims de la nostra espiritualitat.

Ell fou l'ànima viva, l'apòstol il·luminat de la bella festa i la seva figura bondadosa i gegantina ho dominà tot. El nom del mestre Millet resta perenne en els llavis i en el cor de tots.

Però darrera d'aquest gran home i d'aquest gran mestre, un deixeble fidel, un admirador sincer, un treballador infadigable i abnegat, d'una manera invisible i obscura ja fa anys que ve realitzant una tasca intel·ligent i meritíssima de cooperació i d'organització, gràcies a la qual moltes grans coses han estat possibles i que ha culminat ara, d'una manera esplèndida i del tot indiscutible en la perfecta i acurada organització, plena de dificultats, del grandiós festival d'Orfeons de Catalunya. Aquest deixeble fidel, aquest admirador sincer, aquest treballador infadigable i abnegat, caldria dir-ho? Tothom sap qui és. És el mestre Francesc Pujol. El seu elogi resta fet dient que ell és el braç dret i l'home de confiança del mestre Millet.

Els cantaires de Catalunya, els mestres directors i les Juntes directives dels Orfeons i tothom qui estima l'obra del cant choral català, tenim un deure a complir envers aquest home, que tan belles i grans empreses porta amb un èxit complet realitzades. És arribada l'hora, creiem, de testimoniar tots plegats al mestre Pujol la nostra admiració i el nostre agraïment.

Apleguem-nos al seu entorn en un àpat cordial d'homenatge tots els que l'estimem i admirem i fem-li ofrena d'un pergamí, tribut de tots els orfeons de la germanor al seu organitzador exemplar.

Si aquesta idea meva, que no és més que el ressò feble d'una opinió i d'un anhel que hom sent palpitar arreu, és acceptada i recollida per tots els que poden i han de portar-la a terme sense tardança, jo creuré que a Catalunya s'haurà fet un altre acte de merescuda justícia envers un d'aquells homes que, actuant tothora sense afany de vanaglòria, més en són dignes, més en són mereixedors."

Els col·laboradors del mestre Pujol som els primers en reconèixer el talent seu, manifestat en tantes obres i gestes diverses. Serà, doncs, un motiu de joia per a tots, malgrat en sofreixi la modèstia del nostre company, el fet de l'homenatge projectat.

UNA LLETRA DEL MESTRE KURT SCHINDLER. — Heu's ací un fragment de la lletra que el mestre Schindler ha adreçat a l'Esbart Català de Dansaires, amb motiu de la festa de danses que tingué lloc al Poble Espanyol de l'Exposició:

"La *Boda muntanyenca*, como la ha representado el "Esbart Català de Dansaires" hoy domingo, 18 de mayo de 1930, ha sido un acierto extraordinario y tendrá que repetirse en la misma forma al menos una vez cada año. Entre la rebosante concurrencia que llenaba la Plaza Mayor del Pueblo Español, había muchos barceloneses que aún desconocían toda la riqueza de los bailes populares y costumbres típicas de la región catalana.

La sencilla y a la vez magnífica música, la disciplina y elegancia de los "dansaires", el ambiente poético evocado por el son de las campanas, los rústicos sonidos de "grallas, flabiols" y tamboriles, todo contribuía a producir un espectáculo en extremo encantador, y de todo eso estaban dominados, o mejor dicho, hechizados, los concurrentes.

Para mí, que por encargo del Patronato Nacional del Turismo dirigí una sencilla pregunta al maestro Pujol de si se podía incluir una fiesta popular catalana en el conjunto de la semana musical de Barcelona, me ha sido extremadamente grato de ver que ha salido como de un conjuro mágico una fiesta tan magnífica y verdaderamente representativa del alma de esta "dolça Catalunya." — Kurt Schindler.

LA MÚSICA CATALANA A LONDRES. — Martí Martell a *La Veu de Catalunya* dóna compte de l'èxit ben falaguer i remarcable que la notabilíssima cantatriu Carme Andújar i el seu espòs, l'il·lustre mestre compositor Eduard L. Chavarri, han obtingut a Londres interpretant les nostres cançons.

Els concerts foren organitzats per la "Chamber Music Society", entitat que ha posat en pràctica el programa de donar a conèixer la bona música ibèrica per mitjà de sessions de cant, d'instruments, conferències, escrits, etc., etc.

Entre altres coses, diu En Martell en la seva crònica:

"Carme Andújar ha estat considerada cantatriu de bella i puríssima veu, posseïdora d'una musicalitat privilegiada, gràcies a la qual les seves interpretacions tenen una valor màxima. Compositors i crítics, com H. Bedford i C. Cabot, així ho reconeixen.

Figuraven a la primera part del programa obres dels grans mestres del "bel canto" dels segles XVI al XVIII. Des dels primers moments, l'auditori es mostrà encisat i aplaudí llargament i amb entusiasme l'admirable cantatriu i el mestre Chavarri.

Després s'interpretaren obres de Duron (segle XVIII) harmonitzades pel mestre Chavarri i cançons ibèriques; entre elles cançons valencianes i catalanes, de diversos mestres i del mateix Chavarri, com la bellíssima *Cançó de l'horta.*

Aquestes cançons foren cantades per Carme Andújar amb una profunda emoció i d'una manera insuperable. I aquell auditori, tan sever i tan correcte, va vibrar, va entusiasmar-se amb el nostre art, la nostra música, les nostres cançons i aplaudia incansablement i demanava el "bis". Calgué complaure'l diverses vegades, per correspondre a les seves manifestacions expressives i al seu homenatge.

Els artistes han estat gentilment obsequiats amb presents, amb banquets, amb excursions i visites a diversos llocs interessants. I, probablement, cançons i música del mestre Chavarri seran editades a Londres."

Rebin els benvolguts amics de València la nostra més cordial felicitació.

OBITUARI

Sigfrid Wagner. — El dia 4 d'agost morí, a Bayreuth, Sigfrid Wagner. Era fill, com ja és sabut, de Ricard Wagner i de Cosima Liszt, casada amb el gran músic després de divorciada del mestre Hans de Bullow. Sigfrid Wagner era nat a Tribschen, prop de Lucerna, el 6 de juny de 1869.

La mare saludava la naixença del fill amb aquestes paraules de benaurança: "Que el seu esperit sigui clar i dolç com aquest cel nocturn que brilla damunt nostre, sublim i assossegat com aquestes muntanyes cobertes de neu; que la seva ànima sigui profunda i tranquilla com l'aigua lleugerament agitada d'aquest llac; que les tenebres no es moguin de sota seu tal com està la Selva Negra al peu de la muntanya, que té el cim inundat de claror; que no oblidi mai l'amor de la mare que l'ha dut tendrament a les entranyes." El pare dedicava a aquesta naixença venturosa l'*Idilli de Sigfrid*, que fou dirigit per primera vegada per Richter, a les mateixes escales de la casa on acabava de néixer Sigfrid Wagner, quan el seu pare termenava la Tetralogia.

Sigfrid estudià, de primer, la carrera d'arquitecte (la tomba de Liszt, a Bayreuth, és obra d'ell). Però el fill de l'autor del *Parcival* es dedicà bentost a la música i estudià amb els mestres J. Kniese i Humperdinck. L'autor de *Hänsel i Gretel* influí, sobretot, en l'esperit de Sigfrid Wagner. Talment, doncs, com Humperdinck, el fill de Ricard Wagner conreà l'element popular.

La seva activitat, a partir de l'any 1908, en què la seva mare li passà la direcció del teatre de Bayreuth, la dedicà completament a les representacions wagnerianes, a les quals aplicà tots els perfeccionaments tècnics de l'escenografia. Això fou un veritable culte per a ell. Darrerament la preparació de *Tannhauser* l'esgotà talment, que l'obligà a retirar-se malalt. D'aquesta malaltia no havia d'aixecar-se'n.

Sigfrid Wagner ha mort consagrat a la glòria i a la perpetuïtat de l'obra del seu pare i a la realització d'un ideal de bellesa. A l'any 1916, havia contret matrimoni amb la senyora Winnefred Klindwoort, anglesa, amb la qual tingué quatre fills.

Sigfrid Wagner deixa escrites les següents obres per al teatre (de les quals escrivi la música i també els llibrets o poemes): *Der Baärenhäuter* (1899), *Herzog Wildfang* (1901), *Der Kobold* (1904), *Bruder Lustig* (1905), *Das Sternengebot* (1908), *Banadietrich* (1910), *Schwarzschwanenreich* (1918), *Sounenflammen* (1918), *Der Heiedenkonig* (1915), *Der Friedensengel* (1915), *Anallem ist Hütchen Schuld* (1917), *Der Schmied von Marienburg* (1920), *Rainulf und Adelaisa, Die beilige Linde*. Escrivi també obres per a orquestra, un concert per a violí, *Der Fahnenschurir* (producció coral), etc.

El músic, ben conegut, que acaba de finar, havia estat també director d'orquestra i havia dirigit concerts un xic arreu. Recordem els dos concerts que dirigí al nostre Gran Teatre del Liceu l'any 1907, organitzats per l'Associació Musical de Barcelona. Dirigí solament obres d'ell, del seu pare i del seu avi Franz Liszt. Malgrat els anys transcorreguts no podem oblidar mai l'efecte corprenedor que ens causà la seva interpretació de l'*Idilli de Sigfrid*.

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA PRÈVIA CENSURA

ATENES A. G. Carrer de Provença, 157 — Telèfon 73372 — BARCELONA